

## Cseremisiz nyelvtan.

(Hetedik és befejező közlemény.)

### 398. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: nyK. *βazēnam* (*βazam* «esik, lefekszik») RAM. 186. | nyK. *ia'ḏḏštēnam* (*ia'ḏḏštam* «kérdez») RAM. 26. | nyK. *kiñālnām* (*kiñālām* «felkel») RAM. 25. | nyK. *kolnam*, *kol'nam* (*kolam* «hall») RAM. 53. | nyK. *kaštēnam* (*kaštam* «jár») RAM. 186. | kCar. *kuškēnam* (*kuškam* «nő») PORK. 51. | nyK. *lāktānām* (o: *lāktēnām*; *lāktām* «kimegy») CASTR. 38. | nyK. *lādēnam* (*lādām* «olvas») RAM. 72. | kUr. *muškāltēnam* (*muškāltam* «mosdik») WICHM. 224. | kCar. *nalnām* (*nalām*) PORK. 22. nyK. *nāl-nām* (*nālām* «vesz») RAM. 27. | kCar. *nōltānam* (*nōltalam* «megszerez») PORK. 43. | nyK. *an<sup>d</sup>zalnem* (*an<sup>d</sup>zalam* «nézeget») RAM. 188. | nyK. *šin<sup>d</sup>zēnām* (*šin<sup>d</sup>zām* «ül») RAM. 188. | kUr. *šōtšēnam* (*šōtšām* «születik») WICHM. 224. kCar. *šōcēnam* PORK. 48. | kP. *šuqšēnam* (*šuqšām* «húz») GEN. 46. | kCar. *tolnam* (*tolām* «jön») PORK. 45. nyK. *tolnam* RAM. 5. *tol'nam* RAM. 17. | nyK. *užēnam* (*užām* «lát») RAM. 123. || nyK. *žünām* (*žüām* «iszik») CASTR. 38. | kCar. *linat* (*liām* «lesz») PORK. 44. nyK. *līnām* (*liām*) RAM. 89. *līnām* 12. | nyK. *monām* (*moām* «talál») RAM. 50. | kCar. *šunām* (*šunām* «megérkezik») PORK. 11. nyK. *šonām* (*šoām*) RAM. 134.

2. sz.: nyK. *kaštēnat* (*kaštām* «eszik») RAM. 181. | nyK. *kaštēnat* (*kaštām* «jár») RAM. 178. | nyK. *kolnat* (*kolām* «hall») RAM. 53. | kCar. *kuškēnat*\*) (*kuškam* «nő») PORK. 53. | nyK. *lāktānāt* (o: *lāktēnāt*; *lāktām* «kimegy») CASTR. 38. | nyK. *lāz<sup>rt</sup>ēnāt* (*lāz<sup>rt</sup>ētūs* «megpuhul») RAM. 75. | nyK. *lodanat* (o: *lādēnat*; *lādām* «olvas») CASTR. 38. | kCar. *nalnāt* (*nalām* «vesz») PORK. 11. | nyK. *šinzenat* (o: *šin<sup>d</sup>zēnāt*; *šin<sup>d</sup>zām* «ül») WIED. 137. | kUr. *šōtšēnat* (*šōtšām* «születik») WICHM. 225. kCar. *šōcēnat*

\*) A szövegben: *kuškenat*.

PORK. 53. | kP. *tolənat* (*tolam* «jön») GEN. 12. | nyK. *uženat* (o: *užənat*; *užam* «lát») WIED. 137. || nyK. *iünät* (*iüäm* «iszik») CASTR. 38. | nyK. *linät* (*liäm* «lesz») CASTR. 44. | nyK. *monat* (*moam* «talál») WIED. 166.

3. sz.: nyK. *βazən\** (*βazam* «esik, lefekszik») RAM. 11. kP. *βojzən* (*βojzam*) GEN. 1. kCar. *βozən* (*βozam*) PORK. 1. | nyK. *ələžən* (*ələžüm* «föltámad») RAM. 21. | nyK. *žadən* (*žadam* «kérdez») RAM. 174. kP. *jodən* GEN. 2. | kP. *jomən* (*jomam* «elvéssz») GEN. 23. | kP. *kajalən* (*kajalam* «mendegél») GEN. 67. | nyK. *ke'lən* (*keläm* «kell») RAM. 44. | nyK. *ke'rltən* (*ke'rltäs* «befúródik») RAM. 45. kP. *ke'rltən* GEN. 11. | nyK. *kođən* RAM. 119. kCar. *ko'đən* (*kodam* «marad») PORK. 4. | kCar. *ko'stən* (*ko'stam*) PORK. 12. | nyK. *kaštən* (*kaštam* «jár») RAM. 186. | kCar. *ko'čkən* (*kočkam* «eszik») PORK. 4. | kP. *kuškən* (*kuškam* «nö») GEN. 1. | kCar. *le'ktən* (*lektam* «kimegy») PORK. 2. | nyK. *läktən* (*läktam* «visz») RAM. 187. | kCar. *munžalən* (*munžaläs* «tojik») PORK. 35. | kUr. *nə'lən* (*nalam* «vesz») WICHM. 234. nyK. *nälən* (*näläm*) RAM. 173. | kP. *pižən* (*pižam* «hozzáragad») GEN. 38. | kCar. *püktalən* (*püktaläs* «kotlik») PORK. 35. | kCar. kP. *puštən* (*puštam* «megöl») PORK. 5. GEN. 7. | nyK. *šaralən* (*šaralam* «megáll») RAM. 125. | nyK. *šə'lən* (*šəläs* «elrejtőzik») RAM. 130. | nyK. *šindzən* (*šindzäm* «ül») RAM. 3. kCar. *širžən* PORK. 5. 40. | nyK. *šizən* (*šizäs* «érez») RAM. 133. | kCar. *šočən* (*šočam* «nö») PORK. 53. | nyK. *temən* (*temäm* «megtelik») RAM. 144. | nyK. *tyngälən* (*tyngäläm* «kezd») RAM. 177. kCar. *tügalən* (*tügalam*) PORK. 2. kP. GEN. 29. | nyK. *tolən* (*tolam* «jön») RAM. 10. kCar. PORK. 2. kP. GEN. 3. | kCar. *upšalən* (*upšalam* «kalapot föltesz») PORK. 28. | kCar. *üžən* (*üžam* «hív») PORK. 2. | nyK. *užən* (*užam* «lát») RAM. 173. kCar. PORK. 4. || kP. *liən* (*liäm* «lesz») GEN. 16. kCar. *lin* PORK. 56. nyK. *lin* (*liäm*) RAM. 16. | nyK. *šin* (*šiäm* «üt») RAM. | kP. *jüən* (*jüäm* «iszik») GEN. 79. nyK. *jün* CASTR. 38. | kCar. *šün* (*šüäm* «elrothad») PORK. 8. | nyK. *mon* (*moam* «talál») RAM. 181. | kP. *šüən* GEN. 28. 29. kCar. *šüən* PORK. 40. *šün* PORK. 25. nyK. *šön* RAM. 35.

Többes szám. 1. sz.: nyK. *läktännä*, *läktänänä* (o: *läktənnä*; *läktäm* «kimegy») CASTR. 38. | nyK. *lodanana*, *lodanna* (o: *lödənnä*; *lödäm* «olvas») CASTR. 38. | kCar. *nalnəna* (*nalam*

\*) *βazen* RAM, 62.

«vesz») PORK. 14. | nyK. *tolenna* (o: *tolēnna*; *tolam* «jön») WIED. 163. kUfa *tolnā* MNyh.<sup>4</sup> 102. | nyK. *uženna* (o: *užēnna*; *užam* «lát») WIED. 137. || nyK. *jynānā*, *jynnā* (o: *juñnā*; *juām* «iszik») CASTR. 38. | nyK. *linnā* (*liām* «lesz») WIED. 166. | nyK. *monna* (*moam* «talál») RAM. 184. | kP. *šūanna* (*šūam* «megérkezik») GEN. 17.

2. sz.: nyK. *kaštānda* (*kaštam* «jár») RAM. 189. | nyK. *läktānādā*, *läktāndā* (o: *läktēndā*; *läktām* «kimegy») CASTR. 38. | nyK. *lodanada*, *lodanda* (o: *lōdēnda*; *lōdam* «olvas») CASTR. 38. | nyK. *puštānda* (*puštam* «megöl») RAM. 181. | nyK. *sinzenda* (o: *sin<sup>d</sup>zēndā*; *sin<sup>d</sup>zām*, *sin<sup>d</sup>zām* «ül») WIED. 138. | nyK. *tolānda* (*tolam* «jön») RAM. 13. kUfa *tol<sup>n</sup>da* MNyh.<sup>4</sup> 102. | nyK. *uženda* (o: *užēnda*; *užam* «lát») WIED. 138.

3. sz.: nyK. *kaš<sup>k</sup>kānāt* (*kaš<sup>k</sup>kām* «eszik») RAM. 174. | nyK. *kār<sup>r</sup>āžnāt* (*kār<sup>r</sup>āžām* «fut») RAM. 79. | nyK. *läktānāt* (o: *läktēnāt*; *läktām* «kimegy») CASTR. 38. | nyK. *lodanat* (o: *lōdēnāt*; *lōdam* «olvas») CASTR. 38. | nyK. *manēnāt* (*manam* «mond») RAM. 180. | nyK. *nal'ēnet* (o: *nālēnēt*; *nālām* «vesz») WIED. 138. | nyK. *nüštālnēt* (*nüštālām* «fürdik») RAM. 88. | nyK. *šidālnēt* (*šidālām* «verekszik») RAM. 66. | nyK. *šin<sup>d</sup>zānēt* (*šin<sup>d</sup>zām* «ül») RAM. 97. | kP. *šoyalaltānēt* (*šoyalaltāš* «magára ölt») GEN. 49. | nyK. *tyngālnēt* (*tyngālām* «kezd») RAM. 200. | nyK. *tolenet* (o: *tolēnēt*; *tolam* «jön») WIED. 163. kUfa *tolnēt* MNyh.<sup>4</sup> 102. | kP. *üštālānēt* (*üštālām* «övez») GEN. 45. | nyK. *užēnāt* (*užam* «lát») RAM. 180. || nyK. *linēt* (*liām* «lesz») RAM. 82. | nyK. *junet* (o: *juñnēt*; *juām* «iszik») WIED. 138. | nyK. *monet* (o: *monēt*; *moam* «talál») WIED. 166.

### Imperativus.\*)

#### I.

399. K. *kajem*, nyK. *kejem*, *kem* «megy»:

#### Egyes szám.

kP.	kUr.	kCar.	nyK.
<i>kaje</i>	<i>kajē</i>	<i>ka'jə</i>	PORK. 46. <i>ke</i> RAM. 49. <i>keok**</i> ) 172.
		<i>kaj</i>	19. <i>ke'mä</i> RAM. 184.
<i>kajže</i> GEN. 52. <i>kajžē</i>	<i>kajžē</i>	<i>kažē</i>	<i>kežē</i> (WIED. 140.)

\*) L. SET. TuM. 139.

\*\*\*) Az -ok az nyK.-ban gyakran előforduló nyomósító elem.

## Töb b e s s z á m.

kP.	kUr.	kCar.	nyK.
<i>kajža, kajza</i>	<i>kaiza</i>	<i>kaiza</i>	PORK. 13.51. <i>kedok</i> RAM. 174. <i>kemädü</i>
<i>kajšt</i>	<i>kajšt</i>	<i>kajšt</i>	<i>kešt</i> WIED. 140.

øštem, štem «tesz»:

## Eg y e s s z á m.

<i>øšte</i> GEN. 7.	<i>øštø</i>	<i>øštø</i> PORK. 15.	<i>øštø</i> RAM. 45. <i>ištok</i> WIED. 146.
<i>øštaže</i>	<i>øštøžø</i>	<i>øštažø</i>	<i>øštemä</i> RAM. 29. <i>øštažø</i> (WIED. 164.)

## Töb b e s s z á m.

<i>øštaža, østaža</i>	<i>øštøža</i>	<i>øštaža'</i>	<i>øštødä</i> <i>øštemädü</i> (WIED. 164.)
<i>øštašt</i>	<i>øštøšt</i>	<i>øštašt</i>	<i>øštašt</i> (WIED. 164.)

kodem «hagy»:

## Eg y e s s z á m.

<i>kodo*)</i>	<i>kødø</i>	<i>ko'dø</i>	<i>kodø</i> <i>kode'mä</i>
<i>kodažo</i>	<i>kødøžø</i>	<i>ko'døžø</i>	<i>kødøžø</i>

## Töb b e s s z á m.

<i>kodøža</i> GEN. 24.	<i>kødøža</i>	<i>kodøža'</i>	<i>kødødä</i> <i>kodemädü</i>
<i>kodøšt</i>	<i>kødøšt</i>	<i>ko'døšt</i>	<i>kodøšt</i>

kP. *šínžem*, kUr. *šínđžem*, kCar. *šinžem*, nyK. *šindzem*,  
*šindzem* «sitzen bleiben»:

## Eg y e s s z á m.

<i>šinže</i>	<i>šínđžø</i>	<i>šinžø</i>	<i>šindžø, šindžø</i> RAM. 133. <i>šindzemä, šindzemä</i>
<i>šinžøže</i>	<i>šínđžøžø</i>	<i>šinžøžø</i>	<i>šindžøžø, šindžøžø</i>

\*) kUfa *kodø*.

## Töb b e s s z á m.

kP.	kUr.	kCar.	nyK.
<i>šinjəza</i> GEN. 61.	<i>šindžəza</i>	<i>šinžəza</i>	<i>šindžəda, šindžəda</i> <i>šindžemäda, šindžemäda</i>
<i>šinžəšt</i>	<i>šindžəšt</i>	<i>šinžəšt</i>	<i>šindžəšt, šindžəšt</i>

kP. *ciem*, nyK. *tšiem* «öltözik»:

## Egy e s s z á m.

<i>cie</i> GEN. 6.	<i>tši(ə)</i>	<i>či(ə)</i>	<i>tši(ə)</i> <i>tšiemä</i>
<i>cižo</i>	<i>tšižə</i>	<i>čižo</i>	<i>tšižo</i>

## Töb b e s s z á m.

<i>ciža</i>	<i>tšiza</i>	<i>ciža</i> PORK. 38.	<i>tšida</i> <i>tšiemäda</i>
<i>cišt</i>	<i>tšišť</i>	<i>cišt</i>	<i>tšišť</i> (WIED. 140.)

*puem* «ad»:

## Egy e s s z á m.

<i>pu</i> GEN. 2.	<i>pu</i>	<i>pū</i>	} (PORK.) SET. TuM. 139.	<i>pū</i> RAM. 52. <i>pu'ok</i> 142. <i>puemä</i> (WIED. 167.)
<i>pužo</i>	<i>pužə</i>	<i>pūžə</i>		<i>pužə</i> (WIED. 140.)

## Töb b e s s z á m.

<i>puza</i> GEN. 56.	<i>puza</i>	<i>pūza</i>	} (PORK.) SET. TuM. 139.	<i>pu'za</i> RAM. 105. <i>puemäda</i> RAM. 184.
<i>pušt</i>	<i>pušt</i>	<i>pušt</i>		<i>pušt</i> (WIED. 140.)

## 400. P é l d á k.

Egy e s s z á m. 2. sz.\*): nyK. *andžə* RAM. 4. *anžok* WIED. 146. (*andžem* «néz, tekint») | kP. *asalte* (*asaltem* «üget») GEN. 5. | nyK. *äšindərə* (*äšindərəš* «emlékszik») RAM. 8. | kP.

\*) Az 1. sz.-ék helyett a jelentő mód használatos. Pl. kUr. *mom ləštalam* «mit csináljak?» WICHM. 224. || nyK. *iongeštäs kenä* «hinaus um frische luft zu atmen!» RAM. 33.

*ŕolo* (*ŕolem* «leszáll») GEN. 16. | kCar. *ŕučá* (*ŕučem* «vár») PORK. 8. | kP. *eyde* (*eydem* «izzit») GEN. 32. | kCar. *i'la* (*ilem* «él») PORK. 10. nyK. *ala* (*alem*) RAM. 35. | kP. *áste* GEN. 7. kUfa *áste* PAAS. KSZ. II. 124. kCar. *áštá* PORK. 15. nyK. *áštá* RAM. 45. (*ástem* «tesz») | kUr. *jöráktá* (*jöráktem* «elvet») WICHM. 209. | kP. *kaje* GEN. 28. kCar. *kajá* PORK. 46. *kaj* PORK. 19. nyK. *ke* RAM. 149. *keok* RAM. 172. | kP. *kaláše* (*kalášem* «mond») GEN. 7. | kP. *kerte* (*kertem* «köt») GEN. 14. | kUr. *kášká* (*káškem* «dob») WICHM. 210. | nyK. *kodok* (*kodem* «hagy») RAM. 203—4. | kP. *kolto* GEN. 2. kUfa *koltá* PAAS. KSZ. II. 126. kCar. *koltá* PORK. 40. nyK. *koltá* RAM. 194. *koltok* WIED. 146. | kP. *kondo* GEN. 3. kUfa *kondá* PAAS. KSZ. II. 206. kCar. *konďá* PORK. 17. nyK. *kandok* RAM. 180. (*kondem*, *kandem* «hoz») | kP. *košto* (*koštem* «szárit») GEN. 16. | kP. *kučo* (*kučem* «fog») GEN. 46. | kP. *küzákte* GEN. 4. kCar. *küzáktá* (*küzáktem* «mászni segít») PORK. 18. | kP. *muro* (*murem* «énekel») GEN. 30. | nyK. *oltá* (*oltem* «füt») RAM. 184. | nyK. *pištá* (*pištem* «helyez») RAM. 103. | kUfa *poktá* (*poktem* «hajt») PAAS. KSZ. II. 206. | kCar. *polšá* HÁM. 5. *po'šá* (*poštem* «segít») PORK. 18. | kP. *pörtáldá* (*pörtáldtem* «vorrwärts rollen») GEN. 5. | kUr. *pukšá* (*pukštem* «etet») WICHM. 211. | kP. *puro* GEN. 4. kCar. *purá* PORK. 11. | kUfa *sakle* (*saklem* «öriz») PAAS. KSZ. II. 206. | nyK. *šindzá*, *šyndzá* (*šindzem*, *šyndzem* «ül») RAM. 133. | kCar. *šóřá* (*šorem* «áll») PORK. 8. | kP. *tóče*, *tóčá* (*tóčem* «akar») GEN. 15. | kCar. *ma'la* (kP. [u]malem «alszik») PORK. 3. | kP. *mie* GEN. 8. 42. *mi* GEN. 8. (*miem* «megy») | kP. *čie* (*čiem* «fölölt») GEN. 6. | kP. *pu* GEN. 2. 61. kUfa *pü* PAAS. KSZ. II. 127. kCar. *pü* (PORK.) SET. TuM. 139. nyK. *pü* RAM. 52. (*püem* «ad»). — nyK. *ášte'máži* «nun so arbeite doch!» (*ástem* «tesz») RAM. 29. | nyK. *kemá* (*kem* «megy») RAM. 184. | nyK. *kolte'má* (*koltem* «küld») RAM. 53. | nyK. *kandemá* (*kandem* «hoz») RAM. 184. | nyK. *táži'nemá* (*táži'nás* «hajol») RAM. 143. | nyK. *támdemá* (*támda's* «tanít») RAM. 64. | nyK. *tülemá* (*tülem* «fizet») CASTR. 41. | nyK. *puemá* (*puem* «ad») WIED. 167.

3. sz.: kCar. *d'amďaláza* (*d'amďalem* «készen tart») PORK. 43. | kP. *jořázo* GEN. 50. nyK. *jořáži* (*jořem* «folyik») RAM. 208. | kP. *kajáže* (*kajem* «megy») GEN. 52. nyK. *keže* (o: *kežá*) WIED. 140. | nyK. *kolteže* (o: *koltáži*; *koltem* «küld») WIED. 142. | kP. *loktázo* (*loktem* «varázsol») GEN. 53. | kP. *potáže* GEN.

78. kCar. *po'taža* (*patem* «végez») PORK. 78. | kCar. *po'lsəža* (*polšem* «segít») PORK. 4. | kP. *pužaža* (*pužem* «varázsol») GEN. 50. | kCar. *šə'ndəža* (*šəndem* «helyez») PORK. 32. | kCar. *šo'raža* (*šoyem* «áll») PORK. 31. | kP. *šuləžo* (*šulem* «olvad») GEN. 53. || kCar. *kiža* (*kiem* «fekszik») PORK. 30. | kCar. *pūža* (*puem* «ad») (PORK.) SET. TuM. 139. kUr. *pūžə* WICHM. 243.

Töb b e s s z á m. 2. sz.: nyK. *a'ž'raša* (*a'ž'raš* «választ») RAM. 2. | kP. *βoltaža* (*βoltem* «levezet») GEN. 12. | nyK. *štaraša* (*štaraš* «megment») RAM. 165. | nyK. *žarataša\** (*žaratem* «szeret») RAM. 28. | kP. *jörəktəža* (*jörəktem* «kiolt») GEN. 44. | kP. *jułdəža* (*jułdem* «iszik») GEN. 5. | kCar. *kaža* (*kajem* «megy») PORK. 13. 51. nyK. *keđok* (*kem*) RAM. 174. | kP. *kalašəža* GEN. 12. kCar. *kalasəža* PORK. 43. (*kalasəm, kalasem* «mond») | kP. *kođəža* (*kođem* «hagy») GEN. 24. | kP. *kudaltəža\*\** (*kudaltem* «odadob») GEN. 22. | kP. *künžəža* (*künžem* «ás») GEN. 43. | kP. *küžəktəža* (*küžəktem* «fölmászni segít») GEN. 12. | kCar. *lüngəltəža* (*lüngəltem* «himbál») PORK. 41. | nyK. *perežəđä* (*perežəš* «tekintetbe vesz») RAM. 100. | kE. *pogoda* (*požem* «gyűjt») (CserPr.) BUD. CsT. IV. 79. | kP. *potsa* «jőjjetek») GEN. 34. | kP. *pukšəža* (*pukšem* «etet») GEN. 6. | kP. *purtaža* (*purtem* «beereszt») GEN. 24. | kP. *sakləža* (*saklem* «öriz») GEN. 56. | kCar. *šəndəža* (*šəndem* «helyez») PORK. 51. | kP. *šünžəža* (*šünžem* «ül») GEN. 61. | nyK. *tyledä, tyldä, tyldäok* (o: *tül'əđä, tül'əđäok; tülem* «fizet») CASTR. 41. || kUr. *miza* (*mižem* «megy») WICHM. 243. | kCar. *čiza* (*čiem* «fölält») PORK. 38. | kP. *puža* GEN. 56. kCar. *pūža* (PORK.) SET. TuM. 139. nyK. *puđa* RAM. 105. *puđaj* RAM. 33. (*puem* «ad»). — nyK. *žarate'mädä* (*žaratem* «szeret») RAM. 69. | nyK. *ištem'ada* (o: *əšte-mädä; əštem* «tesz») WIED. 164. | nyK. *tülemädä* (*tülem* «fizet») CASTR. 41. || nyK. *miemädä* (*miem* «megy») WIED. 144. | nyK. *puemädä* (*puem* «ad») RAM. 184.

3. sz.: nyK. *ištežt* (o: *əštəšt; əštem* «tesz») WIED. 164. | kCar. *i'ləšt* (*i'lem* «él») PORK. 31. 33. | kP. *kondəšt* (*kondem* «hoz») GEN. 44. | nyK. *kešt* (*kem* «megy») WIED. 140. | nyK. *pomnižt* (o: *pomnižšt; pomniem* «emlékszik») WIED. 139. | nyK. *tülest* (*tülem* «fizet») CASTR. 41. || nyK. *čist* (*tšiem* «fölält») WIED. 140. |

\* ) A szövegben : *žara't'ä*.

\*\* ) A szövegben : *kudaltəža*.

kCar. *pušt* (puem «ad») (PORK.) SET. TuM. 139. nyK. *pušt* (o: *pušt*) WIED. 140.

## II.

401. *tolam* «jön»:

## Egyes szám.

kP.	kUr.	kCar.	nyK.
<i>tol</i> GEN. 10.	<i>tol</i>	<i>tol</i> PORK. 6.	<i>tol; tolok</i> RAM. 32. 172. <i>tolma</i> (WIED. 164.)
<i>tolze</i>	<i>tolzə</i>	<i>tolzə</i> PORK. 3.	<i>tolzə</i> (WIED. 140.)

## Többes szám.

<i>tolza, tolza</i>	<i>tolza</i>	<i>tolda</i> (PORK.) SET. <i>tolda</i> (WIED. 134.) TuM. 139.	<i>tolmada</i> (WIED. 134.)
<i>toləst</i> GEN. 23.	<i>töləst</i>	<i>toləst</i>	<i>toləst</i>

K. *liam*, nyK. *liäm* «desz»:

## Egyes szám.

<i>li</i>	<i>li</i>	<i>li</i>	<i>li</i> RAM. 137. <i>limä</i>
<i>liže</i> <sup>1)</sup> GEN. 6.	<i>ližə</i>	<i>ližə</i> PORK. 4.	<i>ližə</i> (WIED. 140.)

## Többes szám.

<i>liža</i> <sup>2)</sup> GEN. 55.	<i>liža</i>	<i>liža</i> PORK. 36.	<i>liđä</i> (WIED. 167.) <i>limäđä</i>
	WICHM. 244.		
<i>lišť</i>	<i>lišť</i>	<i>lišť</i>	<i>lišť</i> (WIED. 140.)

*kodam* «marad»:

## Egyes szám.

<i>kot</i> GEN. 6.	<i>kot</i>	<i>kot</i>	<i>kot</i> <i>kotma</i>
<i>kotšo</i> <sup>3)</sup> GEN. 78.	<i>kotšə</i>	<i>kotšə</i>	<i>kotšə</i> (WIED. 140.)

<sup>1)</sup> kUfa *liže* PAAS. KSz. II. 205. *lijže* 131.

<sup>2)</sup> kUfa *lijza* PAAS. KSz. II. 131.

<sup>3)</sup> kUfa *kotšə*.



Többszám.

kP.	kUr.	kCar.	nyK.
<i>kotsa</i>	<i>kotsa</i>	<i>kotsa</i>	<i>kotta</i>
			<i>kotmada</i>
<i>kođast</i>	<i>kôđast</i>	<i>kođast</i>	<i>kođast</i>

kP. *kočkam*, kUr. *kočškam*, nyK. *kačškam* «eszik»:

Egyes szám.

<i>koč</i>	<i>kočš</i>	<i>koč</i> PORK. 8.	<i>kačš</i> RAM. 1. <i>kačšok</i> (WIED. [146.])
<i>kočšo</i> GEN. 54.	<i>kočšš</i>	<i>kočš</i>	<i>kačš</i> RAM. 124. 172.

Többszám.

<i>kotsa</i> GEN. 24.	<i>kočšsa</i>	<i>kotsa</i> PORK. 49.	<i>katta</i>
			<i>karmada</i>
<i>kočkast</i>	<i>kočškast</i>	<i>kočkast</i>	<i>kačškast</i>

kP. *šínžam*, kUr. *šínđžam*, nyK. *šindžam*, *šindžam* «ül»:

Egyes szám.

<i>šič</i> GEN. 10.	<i>šičš</i>	<i>šič</i> PORK. 6.	<i>šits</i> RAM. 90. <i>šits</i> , <i>šist</i> , <i>šist</i> 133. <i>šitsok</i> 137.
			<i>šitsmä</i> , <i>sitsmä</i>
<i>šičše</i>	<i>šičšš</i>	<i>šičš</i> PORK. 31.	<i>šitsš</i> RAM. 211. <i>sitsš</i>

Többszám.

<i>šičsa</i> GEN. 74.	<i>šičšsa</i>	<i>šičsa</i>	<i>šitstü</i> , <i>šitstü</i>
			<i>šitsmädü</i> , <i>sitsmädü</i>
<i>šínžast</i>	<i>šínđžast</i>	<i>šínžast</i>	<i>šindžast</i> , <i>šindžast</i>

kP. *božam*, kUr. *božam*, kCar. *božam*, nyK. *bazam* «szik, lefekszik»:

Egyes szám.

<i>boč</i> GEN. 43.	<i>bočš</i>	<i>boč</i> PORK. 3.	<i>bats</i>
			<i>batsma</i>
<i>bočo</i>	<i>bočš</i>	<i>bočš</i> PORK. 33.	<i>batsš</i> (WIED. 140.)

Többszám.			
kP.	kUfa	kCar.	nyK.
<i>Bočsa, bočsa</i>	<i>bočssa</i>	<i>bočsa</i>	<i>batssa</i>
<i>Bozäst</i>	<i>bozäst</i>	<i>Bozäst</i>	<i>bazäst</i>
			<i>batssmäda</i>

K. *lektam*, nyK. *läktem* «kimegy»:

Egyszám.			
<i>lek</i>	<i>lek</i>	<i>lek</i> PORK. 3.	<i>läk, läkok</i> CASTR. 39.
			<i>läktämä</i> (CASTR. 39.)
<i>lekše</i> GEN. 78.	<i>lekšö</i>	<i>lekša</i>	<i>läkša</i> (CASTR. 39.)

Többszám.			
<i>lekša, lekša</i>	<i>lekša</i>	<i>lekša</i>	<i>läkta, läktaök</i> CASTR. 39.
			<i>läktämäda</i> (CASTR. 39.)
<i>lektäst</i>	<i>lektäst</i>	<i>lektäst</i>	<i>läktaöst</i> (CASTR. 39. WIED. 143.)

#### 402. Példák.

Egyszám, 2. sz.: nyK. *östälok* (*östäläs* «övet fölvesz») RAM. 22. | kP. *kiñeltal* (*kiñeltalam* «fölkelt») GEN. 13. | kCar. *koj* (*kojam* «látszik») PORK. 9. | kP. *košt* (*koštam* «jár») GEN. 6. nyK. *kašt* (WIED. 145.) | kP. *küest* (*küestam* «süt») GEN. 7. | kP. *kumal* (*kumalam* «meghajol, imádkozik») GEN. 61. | kP. *kuškəž* (*kuškəžam* «lovaglóformán ül») GEN. 4. | kP. kCar. *man* (*manam* «mond») GEN. 13. PORK. 9.\* | kP. *mužedal* (*mužedalam* «jósol») GEN. 28. | kUfa, kP. kCar. *nal* (*nalam* «vesz») PAAS. KSZ. II. 126. GEN. 68. PORK. 4. nyK. *nal'ok* (ø: *nälok*) WIED. 146. | kP. *piž* (*pižam* «hozzáragad») GEN. 4. | kP. *počelt* (*počeltam* «kinyílik») GEN. 76. | kP. *pört* (*portam* «fordul») GEN. 4. | kP. kCar. *tol* (*tolam* «jön») GEN. 10. PORK. 6. nyK. *tolok* RAM. 32. 172. | kP. *toškal* (*toškalam* «lépdel») GEN. 78. | kCar. *už* (*užam* «lát») PORK. 48. | kP. *čokmaltal* (*čokmaltalam* «rázza magát») GEN. 32. || nyK. *žat* (*žadam* «kérdez») RAM. 26. | kP. *kot* (*kođam* «marad») GEN. 6. | nyK. *lät* (*lädam* «olvas, számol») RAM. 176. |

\*) nyK. *manē* (!) RAM. 193.

kP. *mužet* (*muzedam* «jósol») GEN. 37. | kP. kUr. *pit* (*pidam* «köt») GEN. 22. WICHM. 210. || kCar. *lek* (*lektam* «kimegy») PORK. 3. nyK. *lák*, *lákok* CASTR. 39. || kUr. *kotš* WICHM. 209. kCar. *koč* PORK. 8. nyK. *katš* (*katškam* «eszik») RAM. 1. *katšok* WIED. 143. | nyK. *muš* WIED. 145. *mušok* WIED. 146. (*māškam* «mos») | kE. *poč* (*počkam* «kinyit») BUD. CsT. IV. 79. | kE. *püč* (*püčkam* «vág, metsz, nyír») BUD. CsT. IV. 79. || kP. *šoč* GEN. 43. kCar. *šoč* PORK. 3. (*šožam*, *šožam*, *šožam* «esik, lefekszik») || kP. *šie* GEN. 10. kCar. *šie* PORK. 6. nyK. *šits* RAM. 90. *sits*; *šist*, *sist* RAM. 33. *šitsok* RAM. 137. (kP. *šinžam*, kCar. *šinžam*, nyK. *šindžam*, *šindžam* «leül») | nyK. *ü·p<sup>9</sup>šits* (*ü·p<sup>9</sup>šindžäs* «szagol, beszí») RAM. 161. || nyK. *üü* (*üüam* «iszik»), *üüok* CASTR. 39. | nyK. *li* (*liäm* «lesz») RAM. 137. | kCar. nyK. *šu* (*šuum* «dob») PORK. 22. RAM. 193. — nyK. *ia·dämä* (*ia·dam* «kérdez») RAM. 26. | nyK. *lodama* (o: *lödäma*; *lödäm* «olvas») CASTR. 39. | nyK. *läktämä* (o: *läktämä*; *läktäm* «kimegy») CASTR. 39. | nyK. *pualalma* (*pualalam* «ad») RAM. 105. | nyK. *tolama* (o: *toläma*; *tolam* «jön») WIED. 164. || nyK. *üümä* (*üüäm* «iszik») CASTR. 39.

3. sz.: kP. *kertše* GEN. 52. kCar. *ketšə* PORK. 30. nyK. *keršə* RAM. 208. (*kertam*, *ketam*) | kCar. *ko·šišə* (*koštam* «jár») PORK. 31. | kP. *lojalže* (*lojalam* «hozzáér, talál») GEN. 51. | kCar. *na·lžə* (*nalam* «vesz») PORK. 13. | kCar. *nele·mžə* (*nelemem* «megnehezül») PORK. 30. | kCar. *pi·ššə* (*pižam* «hozzáragad») PORK. 31. | kCar. *to·lžə* (*tolam* «jön») PORK. 30. | nyK. *ylže* (o: *ölžə*; *šlam* «van») WIED. 140. || nyK. *jadže* (o: *iatšə*; *iadam* «kérdez») WIED. 140. | kP. *kotšo* (*kodam* «marad») GEN. 78. | nyK. *lots'e* (o: *lätšə*; *lödäm* «olvas») CASTR. 39. || kP. *lekše* (*lektam* «kijön») GEN. 78. nyK. *läks'e* (o: *läkšə*) CASTR. 39. || kP. *kočšo* (*kočkam* «eszik») GEN. 54. nyK. *karšə* RAM. 172. *karšəš* RAM. 124. (*katškam*) || kCar. *šo·čšə* (*šožam* «esik, lefekszik») PORK. 33. nyK. *watsže* (o: *batšə*; *šazam*) WIED. 140. || kCar. *ši·čšə* (*šinžam* «leül») PORK. 31. nyK. *šitsšə* (*šindžam*) RAM. 211. || nyK. *jyz'e* (o: *üžə*; *üüäm* «iszik») CASTR. 39. | kP. *liže* GEN. 6. kUfa *liže* PAAS. KSz. II. 205. *lijže* 131. kCar. *li·žə* PORK. 4. (*liam* «lesz») | nyK. *može* (o: *možə*; *moam* «talál») WIED. 140. | kUfa *šužə* (*šuum*) PAAS. KSz. II. 205. nyK. *šože* (o: *šožə*; *šoam* «megérkezik») WIED. 140.

Többes szám. 2. sz.: nyK. *ärədə* (*ärəš* «visszatart»)

RAM. 7. | kCar. *d'üldalza* (*d'üldalam* «iszik») PORK. 36. | kUfa *kəñalza* (*kəñalam* «fölkél») PAAS. KSz. II. 131. | kUr. *ku.tšälza* (*ku.tšalam* «fogdos») WICHM. 245. | kP. *manza* (*manam* «mond») GEN. 12. | kUr. *mialza* (*mialam* «mendegél») WICHM. 243. | kP. kUr. *nalza* (*nalam* «vesz») GEN. 55. WICHM. 241. kCar. *na'lza* (PORK.) SET. TuM. 139. | kUr. *nangaiälza* (*nangaiälam* «visz») WICHM. 241. | kP. *purtalza* (*purtalam* «beereszt») GEN. 43. | kCar. *šəndalza* (*šəndalam* «helyez») PORK. 36. | kCar. *tajalza* (*tajalam* «meghajt») PORK. 36. | kCar. *temalza* (*temalam* «megtölt») PORK. 36. | nyK. *tərlə'da* (*tərləš* «hallgat») RAM. 156. | nyK. *tolda* (*tolam* «jön») WIED. 164. || kE. *jodta* (o: *jotta* (!); *jodam* «kérdez») CserPr. BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *lotta* (o: *lötta*; *lödäm* «olvas») CASTR. 39. | kCar. *motsa* (*modam* «játszik») PORK. 49. || kUr. *leksa* WICHM. 232. nyK. *läktä*, *läktäök* (*läktäm* «kimegy») CASTR. 39. || kP. *kotsa* GEN. 24. kUr. *kotšsa* WICHM. 239. kCar. *kotsa* PORK. 49. (*kočkam* «eszik») | kUr. *potšsa* (*potškam* «kinyit») WICHM. 232. || kP. *šičsa* (*šičšam* «leül») GEN. 74. || kP. *liža* (*liam* «lesz») GEN. 55. kUfa *liža* PAAS. KSz. II. 131. kCar. *liža* PORK. 36. kUr. *liža* WICHM. 244. nyK. *lida* (o: *lidä*) WIED. 167. | kP. *jüza* GEN. 75. kCar. *d'üza* PORK. 51. nyK. *iüdü*, *iüdüök* (CASTR. 39.) (*jüäm*, *jüäm*). — nyK. *kinil'm'ada* (o: *kñälmädü*; *kñäläm* «fölebred») WIED. 144. | nyK. *läktämädä* (o: *läktämädä*; *läktäm* «kimegy») CASTR. 39. | nyK. *lodamada* (o: *lödämada*; *lödäm* «olvas») CASTR. 39. | nyK. *tolamada*, *tolemada* (o: *tolämada*; *tolam* «jön») WIED. 134. || nyK. *iümädü* (*iüäm* «iszik») CASTR. 39.

3. sz.: kCar. *šurseda'ləšt* (*šursedalám* «czivakodik») PORK. 33. | kE. *ketešt* (o: *ketəšt*; *ketam* «bir, -hat») BUD. CsT. IV. 79. | kCar. *kəreda'ləšt* (*kəredalám* «verekszik») PORK. 33. | kUfa *koštəšt* (*koštám* «jár») PAAS. (levél) | kCar. *na'ləšt* (*nalám* «vesz») (PORK.) SET. TuM. 139. | kCar. *öręeda'ləšt* (*öręedalám* «taszigál») PORK. 33. | kUfa *pižəšt* (*pižám* «hozzáragad») PAAS. (levél) | kCar. *pureda'ləšt* (*puredalám* «harapdál») PORK. 33. | kP. *toləšt* (*tolám* «jön») GEN. 23. | kCar. *tükęda'ləšt* (*tükędalám* «öklelödzik») PORK. 33. | kCar. *čumedaləšt* (*čumedalám* «rugdos») PORK. 33. | nyK. *užešt* (o: *užəšt*; *užám* «lát») WIED. 139. || nyK. *lodaš't* (o: *lödəšt*; *lödäm* «olvas») CASTR. 39. || kUfa *lektəšt* (*lektám*) PAAS. (levél), nyK. *läktešt* (o: *läktəšt*; *läktäm* «kimegy») WIED. 143.

CASTR. 39. || kUfa *ko,tškššt* (*ko,tškam* «eszik») PAAS. (levél) || kUfa *šin,džžšt* (*šin,džžm* «ül») PAAS. (levél) || nyK. *ližt* (ə: *lišt*; *liäm* «lesz») WIED. 140. | nyK. *šižt* (ə: *šišt*; *šäm* «megver») WIED. 140. | nyK. *iüst* (*iüäm* «iszik») CASTR. 39. | nyK. *možt* (ə: *mošt*; *moam* «talál») WIED. 140. | kUfa *šušt* (*šuum* «megérkezik») PAAS. (levél).

## Desiderativus.

403. BUDENZ conjunctivusnak és potentialisnak nevezi. Jelentése az akarás kifejezése; pl. kP. *pünžəm jörəktənešt* «le akarják dönteni a fenyőt» GEN. 8. | kP. *kuyžə kajəneže* «az öreg el akar menni» GEN. 9. | kCar. *pörtəm sümərəneže* «a kunyhót el akarja pusztítani» PORK. 7. | nyK. *tədən-donə oksam puneže* «ezért akar pénzt adni» RAM. 190. | nyK. *tən mam man<sup>ə</sup>net?* «mit akarsz mondani?» RAM. 76.

A *-ne* módjelre vonatkozólag l. BUD. UA. 358. SET. TuM. 156. FUSpr. 145. MNyh.<sup>4</sup> 102—3.

## I.

404. K. *kajem*, nyK. *kem* «megy»:

## Egyes szám.

kP.	kCar. kUr.	nyK.
<i>kajənem</i>	<i>kajne'm</i> (BUD. CsT. IV. 79.)	<i>kenem</i>
<i>kajənet</i>	<i>kajne't</i>	<i>kenet</i>
<i>kajəneže</i> GEN. 6. 9.	<i>kajne'žə</i>	<i>kenežə</i>
<i>kajneže</i> 9.		

## Többes szám.

<i>kajənena</i>	<i>kajnenə'</i>	<i>kenenə</i>
<i>kajəneda</i>	<i>kajnedə'</i>	<i>kenedə</i>
<i>kajənešt</i>	<i>kajne'st</i>	<i>kenešt</i>

K. *šandem*, nyK. *šndem* «helyez»:

## Egyes szám.

kP.	kCar. kUr.	nyK.
<i>šandnem</i>	<i>šandne'm</i>	<i>šndnem</i>
<i>šandnet</i>	<i>šandne't</i>	<i>šndnet</i>
<i>šandneže</i>	<i>šandne'žō</i>	<i>šndneže</i>

(Kaz. Gr.)

SET. TuM.

156.

## Többes szám.

<i>šandnena</i>	<i>šandnenà</i>	<i>šndnenü</i>
<i>šandneda</i>	<i>šandnedà</i>	<i>šndnedü</i>
<i>šandnešt</i>	<i>šandne'st</i>	<i>šndnešt</i>

kP. *kučem*, nyK. *kätšem* «fog»:

## Egyes szám.

<i>kučnem</i>	<i>ku,tšne'm</i>	<i>kätšnem</i>
<i>kučnet</i>	<i>ku,tšne't</i>	<i>kätšnet</i>
<i>kučneže</i>	<i>ku,tšne'žō</i> (PORK. 11.)	<i>kätšneže</i> RAM. 173.

## Többes szám.

<i>kučnena</i>	<i>ku,tšnenà</i>	<i>kätšnenü</i>
<i>kučneda</i>	<i>ku,tšnedà</i>	<i>kätšnedü</i>
<i>kučnešt</i>	<i>ku,tšne'st</i>	<i>kätšnešt</i>

## kōdem «hagy»:

## Egyes szám.

<i>kōdnem</i>	<i>kōdne'm</i>	<i>kōdnem</i>
<i>kōdnet</i>	<i>kōdne't</i>	<i>kōdnet</i>
<i>kōdneže</i>	<i>kōdne'žō</i>	<i>kōdneže</i>

## Többes szám.

<i>kōdnena</i>	<i>kōdnenà</i>	<i>kōdnenü</i>
<i>kōdneda</i>	<i>kōdnedà</i>	<i>kōdnedü</i>
<i>kōdnešt</i>	<i>kōdne'st</i>	<i>kōdnešt</i>

*puem* «ad»:

## Egyes szám.

kP.	kCar. kUr.	nyK.
<i>punem</i>	<i>punem</i>	(PORK.) SET. <i>punem</i> TuM. 156. <i>punet</i> <i>punežo</i> RAM. 190.
<i>punet</i>	<i>punet</i>	
<i>puneže</i>	<i>punèžò</i>	

## Többes szám.

<i>punena</i>	<i>punenà</i>	(PORK.) SET. <i>punenà</i> TuM. 156. <i>punedà</i> <i>punešt</i>
<i>punedà</i>	<i>punedà</i>	
<i>punešt</i>	<i>punešt</i>	

## 405. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: nyK *eštenem* (o: *əštenem*; *əstem* «tesz») BUD. CsT. IV. 79. | kE. *kajnem* (*kajem* «megy») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *keles'enem* (o: *kelesənem*; *kelesem* «mond») WIED. 142. | nyK. *ko'ktənəm* (*koktem* «szövetek») RAM. 52. | kE. *onženem* (o: *onžənem*; *onžem* «tekint») BUD. CsT. IV. 79. | kE. *poktenem* (o: *poktənem*; *poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *ši'ndenem* (o: *šindənem*; *šindem* «helyez») (KazGr.) SET. TuM. 156. || kCar. *punem* (*puem* «ad») (PORK.) SET. TuM. 156.

2. sz.: nyK. *kitšenet* (o: *kitšənet*; *kitšəm* «kér») WIED. 142. | kE. *poktened* (o: *poktənet*; *poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *ši'ndenet* (o: *šindənet*; *šindem* «helyez») (KazGr.) SET. TuM. 156. || kCar. *pu'net* (*puem* «ad») (PORK.) SET. TuM. 156.

3. sz.: nyK. *išteneže* (o: *əštənežə*; *əstem* «tesz») WIED. 164. | kP. *kajəneže* (*kajem* «megy») GEN. 6. 9. *kajneže* GEN. 9. | nyK. *koltneže* (o: *koltnəžə*; *koltəm* «küld») WIED. 140. | kCar. *kučəne'žə* (*kučem* «fog») PORK. 11. nyK. *kəštšənežə* (*kəštšəm*) RAM. 173. | kE. *pokteneže* (o: *poktənežə*; *poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *šindeneže* (o: *šindənežə*; *šindem* «helyez») (KazGr.) SET. TuM. 156. | kP. *šinžəneže* (*šinžəm* «tud») GEN. 13. kE. *šinženeže* (o: *šinžənežə*) BUD. CsT. IV. 79. | kCar. *süməre'nežə* (*sümərem* «elpusztít») PORK. 7. | nyK. *temeneže* (o: *temənežə*; *temem* «tölt») WIED. 142. || kCar. *punežə* (*puem* «ad») (PORK.) SET. TuM. 156. nyK. *punežə* RAM. 190.

Többes szám. 1. sz.: kE. *poktenena* (o: *poktənena*;

*poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *šindenena* (o: *šindänenä*; *šindem* «helyez») (KazGr.) SET. TuM. 156. || kCar. *punena* (*puem* «ad») (PORK.) SET. TuM. 156.

2. sz.: nyK. *išteneda* (o: *əštənedä*; *əštem* «tesz») WIED. 141. | nyK. *peregeneda* (o: *perəyenedä*; *pereyem* «megfigyel») WIED. 141. | kE. *pokteneda* (o: *poktānedā*; *poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *šindeneda* (o: *šindenedä*; *šindem* «helyez») (KazGr.) SET. TuM. 156. || kCar. *puneda* (o: *puneda*; *puem* «ad») (PORK.) SET. TuM. 156.

3. sz.: nyK. *ištenežt* (o: *əštənešt*; *əštem* «tesz») WIED. 164. | kP. *jörəktənešt* (*jöraktem* «kidönt») GEN. 8. | kE. *kondenešt* (o: *kondənešt*; *kondem* «hoz») BUD. CsT. IV. 79. | kE. *poktenešt* (o: *poktənešt*; *poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *purenežt* (o: *pəvrənešt*; *pərem* «bemegy») WIED. 142. | nyK. *šindenežt* (o: *šindənešt*; *šindem* «helyez») (KazGr.) SET. TuM. 156. || kCar. *punešt* (*puem* «ad») (PORK.) SET. TuM. 156. | nyK. *tšienežt* (o: *tšinənešt*; *tšiem* «fölölt») WIED. 140.

## II.

406. *tolam* «jön»:

## Egyes szám.

kP.	kUr. kCar.	nyK.
<i>tolnem</i>	<i>tolnem</i> BUD. CsT. IV. 79.	<i>tolnem</i>
<i>tolnet</i>	<i>tolnet</i> (BUD. CsT. IV. 79.)	<i>tolnet</i>
<i>tolneže</i>	<i>tolnèžə</i> (BUD. CsT. IV. 79.)	<i>tolneže</i>

## Többes szám.

<i>tolnena</i>	<i>tolnenà</i> (BUD. CsT. IV. 79.)	<i>tolnenä</i>
<i>tolneda</i>	<i>tolnedà</i> (BUD. CsT. IV. 79.)	<i>tolnedä</i>
<i>tolnešt</i>	<i>tolnešt</i> BUD. CsT. IV. 79.	<i>tolnešt</i>

K. *lektam*, nyK. *läktäm* «kimegy»:

## Egyes szám.

<i>leknem</i>	<i>leknem</i>	<i>läknem</i> CASTR. 39.
<i>leknet</i>	<i>leknet</i>	<i>läknet</i> CASTR. 39.
<i>lekneže</i>	<i>leknèžə</i>	<i>läkneže</i> (CASTR. 39.)



## Töb b e s z á m.

kP.	kUr. kCar.	nyK.
<i>leknena</i>	<i>leknena</i>	<i>läknena</i> CASTR. 39.
<i>lekneda</i>	<i>lekneda</i>	<i>läkneda</i> (CASTR. 39.)
<i>leknešt</i>	<i>leknešt</i>	<i>läknešt</i> CASTR. 39.

## k o d a m «marad»:

## Eg y e s z á m.

<i>kotnem</i>	<i>kotnem</i>	<i>kotnem</i> RAM. 180.
<i>kotnet</i>	<i>kotnet</i>	<i>kotnet</i>
<i>kotneže</i>	<i>kotnežě</i> (Bud. CsT. IV. 79.)	<i>kotneže</i>

## Töb b e s z á m.

<i>kotnena</i>	<i>kotnena</i>	<i>kotnenä</i>
<i>kotneda</i>	<i>kotneda</i>	<i>kotneda</i>
<i>kotnešt</i>	<i>kotnešt</i>	<i>kotnešt</i>

kP. *kočkam*, kUr. *koťškam*, nyK. *kaťškam* «eszik»:

## Eg y e s z á m.

<i>kotnem</i> v. <i>kočnem</i>	<i>koťšnem</i>	<i>kar'nem</i> (WIED. 140.)
<i>kotnet</i> v. <i>kočnet</i>	<i>koťšnet</i>	<i>kar'net</i> RAM. 36.
<i>kotneže</i> v. <i>kočneže</i> GEN. 3.	<i>koťšnežě</i>	<i>kar'neže</i> RAM. 32.

## Töb b e s z á m.

<i>kotnena</i> v. <i>kočnena</i>	<i>koťšnenä</i>	<i>kar'nenä</i>
<i>kotneda</i> v. <i>kočneda</i>	<i>koťšneda</i>	<i>kar'neda</i>
<i>kotnešt</i> v. <i>kočnešt</i>	<i>koťšnešt</i>	<i>kar'nešt</i>

K. *jüam*, nyK. *jüäm* «iszik»:

## Eg y e s z á m.

<i>jünem</i>	<i>jünem</i>	<i>jünem</i> CASTR. 39.
<i>jünet</i>	<i>jünet</i>	<i>jünet</i> CASTR. 39.
<i>jüneže</i>	<i>jünežě</i>	<i>jüneže</i> (CASTR. 39.)

## Többes szám.

kP.	kUr. kCar.	nyK.
<i>jüenena</i>	<i>jüenenà</i>	<i>jüenenä</i> CASTR. 39.
<i>jüeneda</i>	<i>jüenedà</i>	<i>jüenedä</i> (CASTR. 39.)
<i>jünešt</i>	<i>jünešt</i>	<i>jünešt</i> CASTR. 39.

K. *liam*, nyK. *liäm* «lesz»:

## Egyes szám.

<i>linem</i>	<i>linem</i> Bud. CsT. IV. 79.	<i>linem</i> CASTR. 44.
<i>linet</i>	<i>linet</i>	<i>linet</i> CASTR. 44.
<i>lineže</i>	<i>linèžō</i>	<i>linežō</i> (CASTR. 44. WIED. 139.)

## Többes szám.

<i>linena</i>	<i>linenà</i>	<i>linenä</i> CASTR. 44.
<i>lineda</i>	<i>linedà</i>	<i>linedä</i> (CASTR. 44.)
<i>linešt</i>	<i>linešt</i>	<i>linešt</i> CASTR. 44.

K. *ulam*, nyK. *šlam* «van»:

## Egyes szám.

<i>ulnem</i>	<i>ulnem</i>	<i>šlnem</i> (CASTR. 44.)
<i>ulnet</i>	<i>ulnet</i>	<i>šlnet</i> (CASTR. 44.)
<i>ulneže</i>	<i>ulnèžō</i>	<i>šlnežō</i> RAM. 24. 188.

## Többes szám.

<i>ulnena</i>	<i>ulnenà</i>	<i>šlnenä</i> (CASTR. 44.)
<i>ulneda</i>	<i>ulnedà</i>	<i>šlnedä</i> (CASTR. 44.)
<i>ulnešt</i>	<i>ulnešt</i>	<i>šlnešt</i> (CASTR. 44.)

## 407. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: nyK. *olnem* (o: *šlnem*; *šlam* «van») CASTR. 44. | nyK. *karnem* (*kašškam* «eszik») WIED. 140. | nyK. *kotnem* (*ko'dàm* «marad») RAM. 51. | nyK. *kodo'lnem* (o: *kodolnem*; *kodolam* «kisé») (KazGr.) SET. TuM. 156. | kE. *kičalínem* (o: *kičal'lnem*; *kičalam* «keres») CserGr. NyK. VI. 210. | nyK. *lálnem* (*lăktâm* «kimegy») CASTR. 39. | kCar. *nalnem* (*nalam* «vesz») (PORK.) SET. TuM. 156. | kE. *puštnem* (*puštam* «öl») BUD.

CsT. IV. 79. | kE. *tolnem* (*tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *už<sup>2</sup>nem* (*užam* «lát») RAM. 5. || nyK. *ine<sup>2</sup>m* (*iäm* «úszik») RAM. 64. | kE. *linem* BUD. CsT. IV. 79. nyK. *linem* CASTR. 44. | nyK. *žü<sup>2</sup>nem* (*žüäm* «szik») CASTR. 39.

2. sz.: nyK. *olnet* (o: *šlnet*; *šlam* «van») CASTR. 44. | nyK. *kar<sup>2</sup>nèt* (*katskam* «eszik») RAM. 36. | kE. *kičalíne't* (o: *kičal<sup>2</sup>net*; *kičalam* «keres») CserGr. NyK. VI. 210. | nyK. *láknet* (*lák<sup>2</sup>täm* «kimegy») CASTR. 39. | nyK. *man<sup>2</sup>net* (*manam* «mond») RAM. 76. | kE. *tolned* (o: *tolnet*; *tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 79. || nyK. *žü<sup>2</sup>net* (*žüäm* «szik») CASTR. 39. | nyK. *linet* (*liäm* «lesz») CASTR. 44.

3. sz.: nyK. *šlnežə* (*šlam* «van») RAM. 24. 188. | kE. *külneže* (o: *külnežə*; *küleš* «kell») BUD. CsT. IV. 79. nyK. *kelnežə* (*keläm*) RAM. 44. | kE. *kičalíne'že* (o: *kičal<sup>2</sup>nežə*; *kičalam* «keres») CserGr. NyK. VI. 210. | kP. *kičelneže* (*kičelam* «fölkel») GEN. 4. | kP. *kotneže*, *kočneže* (*kočkam* «eszik») GEN. 3. nyK. *kar<sup>2</sup>než(ät)* RAM. 32. | kE. *kotneže* (o: *kotnežə*; *kodam* «marad») BUD. CsT. IV. 79. | kE. *kolneže* (o: *kolnežə*; *kolam* «hall») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *láknež'e* (o: *láknežə*; *lák<sup>2</sup>täm* «kimegy») CASTR. 39. | nyK. *nalneže* (o: *nälnežə*; *näläm* «vesz») WIED. 140. | nyK. *puš<sup>2</sup>nežə* (*puštam* «öl») RAM. 206. | kE. *tolneže* (o: *tolnežə*; *tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 79. || nyK. *jyneže* (o: *žünežə*; *žüäm* «szik») CASTR. 39. | nyK. *lineže* (o: *linežə*; *liäm* «lesz») CASTR. 44. WIED. 139. | nyK. *monežə* (*moam* «talál») WIED. 140.

Többes szám. 1. sz.: nyK. *olnenä* (o: *šlnenä*; *šlam* «van») CASTR. 44. | kE. *kičalínena'* (o: *kičal<sup>2</sup>nena'*; *kičalam* «keres») CserGr. NyK. VI. 210. | nyK. *láknenä* (*lák<sup>2</sup>täm* «kimegy») CASTR. 39. | kE. *tolnena* (*tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 79. || nyK. *žü<sup>2</sup>nenä* (*žüäm* «szik») CASTR. 39. | nyK. *linenä* (*liäm* «lesz») CASTR. 44.

2. sz.: nyK. *olnedä* (o: *šlnedä*; *šlam* «van») CASTR. 44. | kE. *kičalíneda'* (o: *kičal<sup>2</sup>nedä*; *kičalam* «keres») CserGr. NyK. VI. 210. | nyK. *láknedä* (o: *láknedä*; *lák<sup>2</sup>täm* «kimegy») CASTR. 39. | kE. *tolneda* (o: *tolnedä*; *tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 79. || nyK. *jyneda* (o: *žü<sup>2</sup>nedä*; *žüäm* «szik») CASTR. 39. | nyK. *linedä* (o: *linedä*; *liäm* «lesz») CASTR. 44.

3. sz.: nyK. *olnešt* (o: *šlnšt*) CASTR. 44. | kE. *kičalíne'st* (o: *kičal<sup>2</sup>ne'st*) CserGr. NyK. VI. 210. | nyK. *láknešt* (*lák<sup>2</sup>täm* «kimegy») CASTR. 39. | nyK. *puš<sup>2</sup>nešt* (*puštam* «megöl») WIED. 140. |

kE. *tolnešt* (*tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 79. | nyK. *uženešt* (*užam* «lát») WIED. 142. || nyK. *žünešt* (*žüäm* «iszik») CASTR. 39. | nyK. *linešt* (*liäm* «lesz») CASTR. 44. | nyK. *monešt* (*moam* «talál») WIED. 140.

## Conditionalis.

408. REGULY optativusnak nevezi (BUD. CsT. IV. 81.), a minthogy ily jelentésben fordul elő gyakrabban. Pl. kP. *iləš namər liɾeɕe* «das leben möge heiter sein» GEN. 72. | kP. *mʷlana tušmanəm šonəšəžən bujžo dene šösna motkeɕe* «das haupt des menschen, der uns böses wünscht, mög' dem schwein zum spielball dienen!» GEN. 66. | kP. *tə šinžalše (ə)ške sočšem kupeɕ liən tolɾeɕe* «ach so wünscht' ich, das mein liebster als kaufmann möchte wiederkehren» GEN. 67. || kP. *pūsman goč šime pəl ranə pu tün jəde kondən buržaltarəɕeɕet* «über den berg wie eine schwarze wolke sie leitend an dem stamme jeglichen baumes sie niedersetzend pflanze sie hin!» GEN. 59. || kP. *kužo ümərəm... puɾelta* «verleihet [uns]... ein hohes alter!» GEN. 56.

Conditionalisi jelentése is az optativushoz áll közel. Pl. kP. *ši deɣge liən βelɾeɕe* «wenn doch, zu silber verwandelt, sie herabfielen!» GEN. 67. | kCar. *asəla d'orɾa liɾeɕeɕet* «wenn du doch wärest ein trefflicher zelter!» PORK. 36. (Ilyenek REGULY példái is. CsM. 674—676.)

## I.

409. K. *βüdəm*, Ny. *βiðem* «vezet, visz»:

## Egyes szám.

kP.	kUfa	kCar.	nyJar.	nyK.
<i>βüdəreɕem</i>	<i>βüdəre,tšem</i>	<i>βüdəre,tšəm</i>	<i>βiðarə,tšəm</i>	<i>βiðare,tšəm</i>
<i>βüdəreɕet</i>	<i>βüdəre,tšet</i>	<i>βüdəre,tšət</i>	<i>βiðarə,tšət</i>	<i>βiðare,tšət</i>
<i>βüdəreɕe</i>	<i>βüdəre,tše</i>	<i>βüdəre,tšə</i>	<i>βiðarə,tšə(žə)</i>	<i>βiðare,tšəžə</i>

## Többes szám.

<i>βüdəreɕna</i>	<i>βüdəreɕna</i>	<i>βüdəre,tšnà</i>	<i>βiðarə,tšonà</i>	<i>βiðare,tšonà</i>
<i>βüdəreɕta</i>	<i>βüdəreɕta</i>	<i>βüdəre,tštà</i>	<i>βiðarə,tšodà</i>	<i>βiðare,tšodà</i>
<i>βüdəreɕəšt</i>	<i>βüdəre,tšəšt</i>	<i>βüdəre,tšəšt</i>	<i>βiðarə,tšəšt*</i>	<i>βiðare,tšəšt*</i>

\*) Az egész paradigma WICHMANN levélbeli szíves közlése.

*koltem* «küld»:

Egyes szám.

kP.	kUfa	kCar.	nyJar.	nyK.
<i>koltarécem</i>	<i>koltarétsem</i>	<i>koltäre,tsém</i>	<i>koltäre,tsém</i>	<i>koltäre,tsém</i>
<i>koltarécet</i>	<i>koltarétset</i>	<i>koltäre,tsét</i>	<i>koltäre,tsét</i>	<i>koltäre,tséd</i>
<i>koltaréce</i>	<i>koltarétse</i>	<i>koltäre,tsé</i>	<i>koltäre,tsa(za)</i>	<i>koltäre,tsaža</i>

Többes szám.

<i>koltarétna</i>	<i>koltarétna</i>	<i>koltäre,tsénà</i>	<i>koltäre,tsenà</i>	<i>koltäre,tsenà</i>
<i>koltarétta</i>	<i>koltarétta</i>	<i>koltäre,tsétà</i>	<i>koltäre,tsedà</i>	<i>koltäre,tsedà</i>

GEN. 55.

<i>koltarécást</i>	<i>koltarétšást</i>	<i>koltäre,tséšást</i>	<i>koltäre,tsašt</i>	<i>koltäre,tsaštà</i>
--------------------	---------------------	------------------------	----------------------	-----------------------

*puem* «ad»:

Egyes szám.

<i>puarécem</i>	<i>puarétsem</i>	<i>puaré,tsém</i>	<i>puaré,tsém</i>	<i>puaré,tsém</i>
<i>puarécet</i> GEN.	<i>puarétset</i> PAAS.	<i>puaré,tsét</i>	<i>puaré,tsét</i>	<i>puaré,tséd</i>

58.

KSz. II. 125.

<i>puaréce</i>	<i>puarétse</i>	<i>puaré,tsé</i>	<i>puaré,tsa(za)</i>	<i>puaré,tsaža</i>
----------------	-----------------	------------------	----------------------	--------------------

Többes szám.

<i>puarétna</i>	<i>puarétna</i>	<i>puaré,tsénà</i>	<i>puaré,tsenà</i>	<i>puaré,tsenà</i>
<i>puarétta</i> GEN.	<i>puarétta</i>	<i>puaré,tsétà</i>	<i>puaré,tsedà</i>	<i>puaré,tsedà</i>

56.

<i>puarécást</i>	<i>puarétšást</i>	<i>puaré,tséšást</i>	<i>puaré,tsašt</i>	<i>puaré,tsaštà</i>
------------------	-------------------	----------------------	--------------------	---------------------

#### 410. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: kE. *poktegečem* (o: *poktarétsem*; *poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 80. | nyK. *šindegecem* (o: *šindarétsem*; *šindem* «ültet») KazGr. NyK. IV. 81.

2. sz.: kP. *šuržaltararécet* (*šuržaltarem* «odatelepít») GEN. 59. | kUfa *jöratararécet* (*jöratem* «szeret») PAAS. KSz. II. 131. | kE. *poktegečed* (o: *poktarétset*) BUD. CsT. IV. 80. | kP. *purtararécet* (*purtem* «bevisz, befogad») GEN. 58. | nyK. *sindegecet* (o: *šindarétset*) KazGr. NyK. IV. 81. || kP. *puarécet* (*puem* «ad») GEN. 58. 60. kUfa *puarécet* PAAS. KSz. II. 125.

3. sz.: nyK. *walagetse* (o: *šalāretsa*; *šalem* «leszáll»)

WIED. 144. | kE. poktegeč (o: *poktəɣetsʃ*), poktegečen BUD. CsT. IV. 80. | nyK. šindegece (*šindəɣetsə*) KazGr. NyK. IV. 81. | nyK. šinzegetse (o: *šindʒəɣetsə*; *šindʒem* «tud») WIED. 144.\*)

Többes szám. 1. sz.: kE. pokteget'na (*poktəɣetna*) BUD. CsT. IV. 80. | nyK. šindegecna (o: *šindəɣetsna*) KazGr. NyK. IV. 81.

2. sz.: kP. *koltəɣetta* (pro: *koltəɣečta*; *koltem* «küld») GEN. 55. | kE. pokteget'ta (*poktəɣetta*) BUD. CsT. IV. 80. | kP. *puɣetta* (*puem* «ad») GEN. 56. 59. *puɣetta* GEN. 60. | kP. *sakləɣetta* (*šaklem* «öriz») GEN. 57. | nyK. šindegecda (o: *šindəɣetsta*) KazGr. NyK. IV. 81.

3. sz.: kE. poktegečešt (o: *poktəɣetsʃst*) BUD. CsT. IV. 80. | nyK. šindegečešt (o: *šindəɣetsʃst*) KazGr. NyK. IV. 81.

## II.

411. *tolam* «jön»:

## Egyes szám.

kP.	kCar.	nyK.
<i>tolɣečem</i>	<i>tolɣe.tʃem</i>	<i>tolɣe.tsem</i>
<i>tolɣečet</i>	<i>tolɣe.tʃet</i>	<i>tolɣe.tseɖ</i>
<i>tolɣeče</i> GEN. 67.	<i>tolɣe.tʃə</i>	<i>tolɣe.təʒə</i>

## Többes szám.

<i>tolɣetna</i>	<i>tolɣe.tʃna</i>	<i>tolɣe.tsemnə</i>
<i>tolɣetta</i>	<i>tolɣe.tʃta</i>	<i>tolɣe.tseɖə</i>
<i>tolɣečešt</i>	<i>tolɣe.tʃəšt</i>	<i>tolɣe.tseʒə</i>

kP. *modam*, nyK. *madam* «játszik»:

## Egyes szám.

<i>motkečem</i>	<i>motke.tʃem</i>	<i>motke.tsem</i>
<i>motkečet</i>	<i>motke.tʃet</i>	<i>motke.tseɖ</i>
<i>motkeče</i> GEN. 66.	<i>motke.tʃə</i>	<i>motke.tseʒə</i>

\*) WICHMANN paradigmájában rag is van a 3. sz. alakon.

## Töb b e s s z á m.

<i>motketna</i>	<i>motke, tšnà</i>	<i>motke, tsənà</i>
<i>motketta</i>	<i>motke, tštà</i>	<i>motke, tsədà</i>
<i>motkečəšt</i>	<i>motke, tšəšt</i>	<i>motke, tsəštə</i>

*liam* «lesz»:

## Eg y e s s z á m.

<i>liječem</i>	<i>lije, tšém</i> (BUD. CsT. IV. 81.)	<i>lije, tsem</i>
<i>liječet</i>	<i>lije, tšət</i> (PORK. 36.)	<i>lije, tseD</i>
<i>liječé</i> GEN. 72.	<i>lije, tšə</i>	<i>lije, tsožə</i>

## Töb b e s s z á m.

<i>lijetna</i>	<i>lije, tšnà</i>	<i>lije, tsənà</i>
<i>lijetta</i>	<i>lije, tštà</i>	<i>lije, tsədà</i>
<i>liječəšt</i>	<i>lije, tšəšt</i>	<i>lije, tsəštə</i>

## 412. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: kE. *ligečem* (o: *lijetšem*; *liam* «lesz») BUD. CsT. IV. 81. | kE. *tolgečem* (o: *toljetšem*; *tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 80. | kE. *ulgečem* (o: *uljetšem*; *ulam* «van») CserGr. NyK. VI. 210. nyK. *ylgesem* (o: *əlje, tsem*) WIED. 144.

2. sz.: kE. *tolgečed* (o: *toljetšet*; *tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 80. | kE. *ulgečet* (o: *uljetšet*) CserGr. NyK. VI. 210. || kCar. *liječet* (*liam* «lesz») PORK. 36.

3. sz.: kP. *βelyeče* (*βelam* «leesik») GEN. 67. | kP. *motkeče* (*modam* «játszik») GEN. 66. | kP. *tolječe* GEN. 67. kE. *tolgeč* (o: *toljetš*), *tolgečen* BUD. CsT. IV. 80. | kE. *ulgeče* (*uljetšə*) CserGr. NyK. VI. 210. | kE. *užgeč* (o: *užjetš*; *užam* «lát») BUD. CsT. IV. 81. || kP. *liječé* (*liam* «lesz») GEN. 72. nyK. *ligetse* (o: *lije, tsə*) WIED. 144.

Töb b e s s z á m. 1. sz.: kE. *tolget'na* (o: *toljetna*) BUD. CsT. IV. 80. | kE. *ulge'cna* (o: *uljetna*) CserGr. NyK. VI. 240.

2. sz.: *tolget'ta* (o: *toljetta*) BUD. CsT. IV. 80. | kE. *ulge'cta* (o: *uljetta*) CserGr. NyK. VI. 210. nyK. *ylgetsda* (o: *əlje, tsədà*) WIED. 144.

3. sz.: kE. *tolgečešt* (*toljetšəšt*) BUD. CsT. IV. 80. | kE. *ulgečešt* (o: *uljetšəšt*) CserGr. NyK. VI. 210.

## Szerkesztett igealakok.

Az összetett ragozás a cseremiszb<sup>n</sup> vagy a létige két præteritumalakjának sing. 3. sz.-ével történik, mely az ige ragos alakjához járul vagy pedig úgy, hogy az ige -n képzős igenevéhez kapcsolódik a létige ragos alakja.

1. kP. kUfa *ilē*, kŪr. *ilē*, kCar. *ələ*, nyK. *əlē*:

413. a) Az ige imperfectumával kapcsolatban; gyakran föltételes és óhajtó jelentése van. Pl. kP. *jüam ilē*, *βüt poršan*; *küžem ilē*, *šer tura* «innék: a víz selyem, föl másznék: a part meredek» GEN. 78. | kCar. *kornən kužuzəm šinžem ələ rən*, *oraβan polmanžəm kəčkem ələ* «ha az út hosszúságát tudtam volna, a könnyű kocsiba fogtam volna» PORK. 52. | kCar. *mlandə rəčən küžəšə oipən tegežəm nalđalam ələ* «eine der erde enthobene münze mit bildniss möchte ich kaufen» PORK. 35. | kCar. *aβan šem uškaləšə liam ələ rəhə*, *βədrat pelə šörəm puem ələ* «ha az anyám fekete tehene volnék, másfél akó tejet adnék» PORK. 44. | kŪr. *iləšəšən nələžəm... šinđžalam ilē rən a.šə-dəšə aβa-dəšə om šə.šə.šə.šə ilē* «az élet nehézségét ha tudtam volna, atyámtól anyámtól nem születtem volna» WICHM. 226. | nyK. *mən šörəm əlē βara* «később kívántam volna» RAM. 10. | kCar. *məi tuštə ulam ələ*, *məi na.lem* «én éppen ott voltam, elvettem» PORK. 13. || kP. *mən om li-rən*, *šuko malet ilē* «ha nem lettem volna, sokáig aludtál volna» GEN. 13. | kCar. *partər liat kən*, *kü-kurukəm tarβatət ələ* «ha erős lennél, meg tudnál mozgatni egy köhegyet» PORK. 1. || nyK. *ti ərβezə somsem βə.đə.škə. βaleŋ-geä əlē* «ez a gyermek majdnem a vízbe esett» RAM. 122. | nyK. *keləš əlē* «man musste» RAM. 44. | kCar. *om šəc ələ rən*, *om kuš ələ rən*, *ači den aβilan nelə lieš ələ* «ha nem születtem volna, ha föl nem nőttem volna, atyámnak anyámnak nehéz volna» PORK. 51.

b) Az *n*-es præteritummal. Pl. nyK. *mən ialəm i.š.š.kältärenəm əlē* «kifizamítottam a lábamat» RAM. 32. | nyK. *kolnam əlē tidə χ<sup>β</sup>oraia manət* «hallottam, azt mondták, hogy beteg» RAM. 53. | nyK. *lə.đ<sup>n</sup>am əlē*, *mə.ředält kəš*



«számoltam, számoltam s folyton tévedtem» RAM. 81. | kCar. *ninam tenge'ca men'zajenam ə'lə* «öt megeskettem tegnap» PORK. 2. | kCar. *ik kür-la'pčəkəm nöltalna'm ə'lə, nalla ik salta'k lektən βo'zə* «egy darab hársfaháncsot fölemeltem, és 41 katona kiesett belőle» PORK. 28. | nyK. *βartes' βele tol'nam ə'lə* «ich kam flugs hierher» RAM. 17. | nyK. *mün kəm γorsən puštaš tsatsenäm ə'lə, puštən kerte-lam* «már három év óta meg akartam ölni és nem tudtam» RAM. 196.

c) Imperativusszal. Pl. kCar. *pörtet βokten oškəlaləm, törza rəčən on'zələč; törza rəčən on'zəmešket opsa rəčən lektən ümatəm pu ə'lə* «szobád mellett sétáltam, az ablakon kinéztél; a helyett, hogy az ablakon kinéznél, jöjj ki az ajtón és adj csókot (tkp. szádat)» PORK. 43. || kCar. *ia na'l'zə ə'lə tə'jam* «[egyszer azt mondtad] az ördög vigyen el téged» PORK. 13. || kP. *tače on'zəl tičmaš suker kinde dene... βüčken toβlen nalza ilə* «möget heute zugleich mit diesem ersten unaufgeschnittenen brodlaipe... euch freund, gnädig entgegennehmen» GEN. 55. | kP. *püza ilə* «adatok» GEN. 56. | kP. *šin'zəza ilə* «üljetek» GEN. 61.

d) Desiderativus mellett. Pl. nyK. *tärβänäləm, an d'zalnem ə'lə* «megmozdultam, oda akartam nézni» RAM. 188. || kCar. *ke'βatəm po'ca; mə'jam kučəne'zə ə'lə* «kinyitotta a boltot, meg akart fogni» PORK. 4. || kCar. *tu'dəm nalnena' ə'lə βü'dəš* «a vízbe akartuk őt vinni» PORK. 14.\*)

e) Conditionalis mellett. Pl.: kUfa *jörətərečət ilə* «nimm liebevoll an [unser gebet]» PAAS. KSz. II. 131. | kP. *tudəm pu'pəčət ilə* «du mögest uns gewähren» GEN. 58. kUfa *pu'pəčət ilə* PAAS. 125. || kP. *osaləm šiks' šutəmaške, tulən šikšən kordəl koltərečta ilə* «mit feuer und rauch [uns] umgebend, vertreibet das böse dahin, wo der rauch nicht hinreicht!» GEN. 55. | kP. *patətəme mü βerkem (= perkem), mü kaznam pu'pəčta ilə* «gewähret uns unendlichen zuwachs, unendliche fülle des honigs!» GEN. 59.

\*) A létige is állhat optativusban, sing. 3. sz.-ben. Pl. nyK. *mün inem əlne'zə* «szeretnék úszni» RAM. 24. | nyK. *mün kotnem əlne'zə* «maradni szeretnék» RAM. 180.

2. nyK. *ələn*.

414. a) Imperfectummal. Jelentése befejezett cselekvés. Pl. nyK. *sukəm kanda ələn* «sokat hozott» RAM. 180. | nyK. *šəraštə kaštəs ələn* «vándorolt az erdőben» RAM. 195. | nyK. *pörtβuq<sup>3</sup>štəzə šudə kuškeš ələn* «a háztetőn fű nőtt» RAM. 185. | nyK. *perβi pəlyoməškə βiktältən kət šoes ələn* «régén főlegyen esedve az édig ért [az ember] keze» RAM. 203. | nyK. *ik ədər-dokə toplot toles ələn ləβasta* «egy leányhoz mindig eljött a *ləβasta*» RAM. 200. || nyK. *mə lun əlna ələn* «mi tízen voltunk» RAM. 71. || nyK. *muzanlan piš ənənət ələn perβi* «a jövőmondóknak régén nagyon hittek» RAM. 207. | nyK. *so katškət ələn, kizyt-ət katškət šukəz-o'k* «így mindig ettek, és esznek most is sokat» RAM. 204. | nyK. *təštəkən katškət iələtat ələn* «ott meggyújtották és megették» RAM. 207. | nyK. *kok əryəzə əryaş keət ələn* «két szabó elment varrni [valót keresni]» RAM. 188. | nyK. *perβi nəygeət ələn šəryəške imiim* «régén a lovat kivezték az erdőbe» RAM. 207.

b) Az *-n*-es präteritummal. Pl. nyK. *šəryəškə ken ələn* «az erdőbe ment» RAM. 182. | nyK. *ken<sup>m</sup>-batsmašəs šüžə, kərən<sup>n</sup>-ren ələn* «leestében kitörött a nyaka» RAM. 186. | nyK. *škal leβäš-təryəškə mien ələn* «a tehén a tető szélére ment» RAM. 185. || nyK. *perβi i marə-donə βätə ələnet ələn* «élt egyszer egy asszony az urával» RAM. 184. | nyK. *tə žarkoβim kok əryəzəzə katškənət ələn iziš* «a sültből a két fiú evett egy kicsit» RAM. 174.

3. K. *ulmaš*.

415. A létige *-maš* képzős alakja is használatos néha befejezett cselekvés kifejezésére. a) Imperfectummal kapcsolatban; pl. kCar. *tuđə ja'ləštək ila' ulmaš ik poja'n mari* «ebben a faluban élt egy gazdag ember» PORK. 12. | kCar. *ik βatə ayamba'k kočkaš nəyğaja' ulmaš mučela de'nə* «egy asszony ennivalót visz a szántóföldre vízhordó póznán» PORK. 9. || kUr. *me šeryə' ulnə ulmaš* «mi drágák voltunk» WICHM. 221. || kCar. *moto'r ü'dər-ša'məč ulət ulmaš* «csinos leányok voltak» PORK. 2.

b) *-n*-es präteritummal: kP. *kuγ<sup>2</sup>za dene kuβa*

*ilənət ulmaš*. «élt egyszer egy öreg ember meg egy öreg asszony» GEN. 4.\*)

#### 4. Az *n*-es igenévvel szerkesztett alakok.

416. Előfordulnak oly szerkesztett alakok is, melyben az ige *-n*-képzős határozói igenevéhez járul a ragozott létige, és pedig imperfectumi, praeteritumi és igenévi formájában. Az ige jelentése ilyenkor általában praeteritum perfectum. Pl. a) kŰr. *kuskalden šude jōy šindžas βōzalden ulnā* «nem érvén rá, hogy felnőjünk, [mi is] az emberek szeme elé kerültünk» WICHM. 227. | kCar. *acaž denā aβažlan šinža-punešəžə šuldə šerəm kerən kodən ulna, izaž denā d'nygažəm oš koβəšta laštašəš šəndən kodəna* «atyánknak és anyánknak szempilláinkon olcsó gyöngyöt [= könnyet] fűztünk és hagytunk, bátyánkat és ángyunkat a fehér káposztalevélre teszszük s ott hagyjuk» PORK. 52. | kŰr. *mikālən toškaltəš ši toškaltəš, šengək onđžək tšakalten puren ulnā; mikālən kōraγa ši kōraγa, taiγal onđžen tēməšnā* «Mihály lépcsője ezüst lépcső, föl és alá tántorogva bementünk [a szobába], Mihály sörsebre ezüst cseber, lehajtva és belenezve

\*) *ulmaš* igenév magában is használatos a tkpi igei alak helyett. Pl. kP. *kum erəšt ulmaš, ik üdərəšt ulmaš* «volt nekik három fiuk meg egy leányuk» GEN. 4. | kŰr. *šoleržən ukšeržə šuerak ulmaš, tumeržən ukšeržə tšütskəōōrak ulmaš; nōmnan tolmaš tšütskəōōrak ulmaš, tōmdən mimaš šuerak ulmaš* «a szilfaligetben az ág ritka, a tölgyfaligetben az ág sűrű; a mi [hozzátok] járásunk sűrű, a ti [hozzánk] járástok ritka» WICHM. 242. | kŰr. *kandaš mešak dγəl ulmaš, kandaš teγe ulmaš* (v. *ulmāžə!*) «nyolez zsákkal talán mégse volt, nyolez rubel lehetett» WICHM. 232. | kCar. *ik ješəštə ulmaš ik jolaγa'i βa'tə; tu'də βa'tən ulmaš kok ikšəβəžə* «egy családban volt egy lusta asszony; annak az asszonynak két gyermeke volt» PORK. 7. | kCar. *tu'də ja'ləštak ila' ulmaš ik poja'n mari; tu'dən ulmaš ik üdəržə* «abban a faluban élt egy gazdag ember; ennek volt egy leánya» PORK. 12. — Hasonló használata van *limaš* (*liam* «lesz») igenévnek is. Pl. kP. *patam βokten tərkeret ukšeranləc ukšeran limaš et, past'ren tošō sūan mariβlak kosoj-ləc kosoj limaš et* «a Patam [folyó] melletti fenyves(ed) ágasznál ágasabb lett, a [menyasszonyt] követő lakodalmas menet kancsalnál kancsalabb lett» GEN. 76.

[megint] megtöltjük» WICHM. 235. | kCar. *tudə ola čomazə šo-čalden d'uməlan puirsəlan d'örədəmə; mežə šo čən uləna ačalan aβalan d'örədəmə* «az a tarka csikó a teremő istennek kedve ellenére született; mi is atyánknak anyánknak kedve ellenére születünk» PORK. 40. | kCar. *βič šorəket tünge, βožye pətaren kaja; mežat tolən ulna (toln ulna PORK. 49.), tünge, βožye pətaraš tolən ona ul* «öt juh jön s pusztítják [a füvet] tövestülgyökerestül, mi is ide jöttünk, de nem, hogy [a házat] tövestülgyökerestül elpusztítsuk» PORK. 54. | kUr. *šəm iqš alašəžəm šəmatal tolden ulnə, kuzman üđər mariđəm šəmatal naŋga-žalnə* «hétéves lovat simogatva ide érkeztünk, Kosmas leányát, Máriját czirógatva elvittük» WICHM. 234. || kCar. *ik jaləštə ilən ulət turək šoŋga kuβa de'nə erəžə* «egy faluban élt egy öreg özvegyasszony és a fia» PORK. 12. | kCar. *βətəžə peš üžən-đa nu'nə pop-tek kaje'n ulət* «felesége nagyon hívta s ök elmentek a paphoz» PORK. 2. | kCar. *ožnə rəβəž de'nə kisa peš kuγə tay lin ulət* «egyszer a róka és a pintyőke nagyon jó barátok lettek» PORK. 9. | kCar. *ačažə sörase'n, üđərəm naŋgaje'n ulət i čerkeš menžaje'n ulət* «atyja beleegyezett, elvitték a leányt és a templomban megeskették» PORK. 2. | kUr. *küldəl šude poral nələn ulət* «nem érvén rá, hogy megérjenek, [már] leszédtek» WICHM. 227. | kCar. *tə šinžalə iza-šamə iləmə semən pojen ulət* «ezek az itt ülő vendégek életükben meggazdagodtak» PORK. 35. | kCar. *pop tek pure'n ulət, š'inžən ulət, mut kəč mut lektən* «bementek a paphoz, leültek, szót szó követte» (tkp. «szóból szó jött ki») PORK. 2.

b) Præteritummal.) Pl. kE. *okšak lin el'em* «sánta lettem» REG. CsM. 599. | kE. *meñ šuk-erta tol'on-el'em, nuno ömñem kolden-ulod* «én régen eljöttem, s ök lovat küldtek [utánam]» REG. CsM. 466. || kE. *meñ ovadaleč vara tol'om, tudo erok kaen el'e* «én ebéd után jöttem s ő reggel ment vala el» REG. CsM. 468. | kE. *ošnok mulam ol'en el'e* «már rég mondta nekem» REG. CsM. 225. | kCar. *müškərem peš šužen ə'lə-đa, kočkaš iktažəm ot mu γən?* «a hasam nagyon megéhezett, valami ennivalót nem tudnál találni?» PORK. 9.

c) *ulmaš* igenévvel.) Pl. kE. *tiñ kas-tene tolon*

\*) Teljes mintáját l. Bud. CsT. IV. 78.

ulmašed (v. tolonad), meñ er-dene kaešem «te este jöttél, én másnap reggel mentem el» REG. CsM. 469. | kCar. *erɣažo ila'n šun ulmaš* «a fia megnőtt» (tkp. «évhez érkezett») PORK. 12.

#### A tagadó igeragozás.

417. A cselekvés tagadása a cseremiszbzen külön tagadó igével történik. Ez veszi föl a mód- és időjeleket, s a személyragokat. A tagadott ige tőalakban járul hozzá. SETÄLÄ szerint<sup>1)</sup> egy *-k* igenévi elem lekopott róla. A plur. 3. sz.-ben az nyK. és kE.-ben a tőnek *-p* végzete van, a mely BUDENZ<sup>2)</sup> és SETÄLÄ<sup>3)</sup> szerint szintén igenévi elem, s azonos a jésítő praeteritum többes 3. sz.-ében előforduló *-βə* raggal. (L. 386.)

A tagadó ige önállóan is használatos, és pedig tagadó feleletekben, mikor ugyanis a tagadott ige ugyanaz lenne a feleletben, mint a kérdésben. Pl. kE. *tače kaed mo šogalaš* «még-e ma szántani?» — *ogum* «nem én» REG. CsM. 586. | kE. *kondoš mo oksam?* «hozott-e pénzt?» — *eš* «nem» REG. CsM. 517. || kCar. *šüšaretam šoktalam ɣən, oɣəm ɣən?* «dudádat fújjam-e vagy ne?» PORK. 44. | nyK. *tü to'leš tü a'ɣèš?* «entweder kommt er oder nicht?» RAM. 143. — Ily esetben is: nyK. *kaš* «egyél!» — *aɣəm* (v. *aɣəm<sup>2</sup>la*) «nem akarok»; *aɣət?* «nem akarsz?» RAM. 1.<sup>4)</sup>

<sup>1)</sup> TuM. 64—65.

<sup>2)</sup> CsT. IV. 97.

<sup>3)</sup> TuM. 25.

<sup>4)</sup> Önálló használatában teljesebb alakja fordul elő a tagadó igének: kCar. sg. 1. sz. *oɣəm* PORK. 44. 2. sz. *oɣət*, 3. sz. *oɣeš*, plur. 1. sz. *oɣna*, 2. sz. *oɣda*, 3. sz. *o'ɣət* (PORK.) SET. TuM. 63. | kE. *ogum, ogud, ogeš; ogena, ogeda, ogotep* BUD. CsT. IV. 99. || nyK. *aɣəm, aɣət, aɣeš; ana, ada, aɣep* RAM. 1. — A *ɣ* elem SETÄLÄ szerint (TuM. 63—64.) az imperfectum képzője.

Imperfectum.

I.

418. K. *kajem*, nyK. (*kejem*) *kem* «megy»:

Egyes szám.

kP.	kUr.	kCar.	nyK.
<i>om kaje</i>	<i>om kàîð</i>	<i>om kajə</i>	<i>am-ke</i>
<i>ot kaje</i>	<i>ot kàîð</i>	<i>ot kajə</i>	<i>at-ke</i>
<i>o kaje, v.</i>	<i>ok kàîð (oješ</i>	<i>ok kajə (oješ</i>	<i>ak-ke</i>
<i>oješ kaje</i>	<i>kàîð<sup>1)</sup></i>	<i>kajə<sup>1)</sup></i>	

Többszám.

<i>ona kaje</i>	<i>oŕəna kàîð</i>	<i>ona kajə, oŕ(ə)na k.</i>	<i>ana-ke</i>
<i>oda kaje</i>	<i>oŕəðà kàîð</i>	<i>oda kajə, oŕ(ə)ða k.</i>	<i>ada-ke</i>
<i>oŕət kaje</i>	<i>oŕət kàîð</i>	<i>oŕət kajə (kE. ok</i>	<i>ak-kep</i>
		<i>kajep)</i>	

*kodem* «hagy»:

<i>om kodo<sup>2)</sup></i>	<i>om kòðə</i>	<i>om kodə</i>	<i>am kodə</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

kP. *šínžem*, kUr. *šínđžem*, kCar. *šínđžem*, nyK. *šín-*  
*dzem, šíndžem* «ül»:

<i>om šínže<sup>3)</sup></i>	<i>om šínđžə</i>	<i>om šínđža</i>	<i>am šíndža, šíndže</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

<i>ciem</i>	<i>tšiem</i>	<i>tšiem</i>	<i>tšiem</i> «fölyt»:
<i>om cie</i>	<i>om tši</i>	<i>om tši</i>	<i>am tši</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

419. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: kP. *om əšte* (əstem «tesz») GEN.

16. | kP. *om kaje* (*kajem* «megy») GEN. 65. | nyK. *am nən-ye*

<sup>1)</sup> A kUr. és kCar.-ban *oješ*-sel csak ritkán.

<sup>2)</sup> kUfa *om kodo* stb.

<sup>3)</sup> kUfa *om šíndže* stb.

*näy-geäs* «elvisz») RAM. 174. | nyK. *am godä* (kodem «hagy») RAM. 51. | kP. *om kolo* (kolem «meghal») GEN. 35. | kCar. *om ko'ldä* (koldem «küld») PORK. 2. | kE. **om kondo** (o: kondä; kondem «hoz») BUD. CsT. IV. 96. | kUr. *om kudaltä* (kudaltem «elhagy») WICHM. 226. | kUr. *om lüðäktä* (lüðäktem «megijeszt») WICHM. 226. | kP. *om mürrä* (mürräm «sír») GEN. 35. | kP. *om muro* (murem «énekel») GEN. 70. | kP. *om oltale* (oltalem «megcsal») GEN. 3. | kUr. *om oiçatä* (oiçatem «bánt») WICHM. 226. | nyK. *a'm-bälä* (päläs «tud») RAM. 26. kCar. *om pa'lä* (palem) PORK. 25. | kCar. *om podälta* (podältem «itat») PORK. 43. | kP. *om pošlo* (pošlem «kikezd vmit») GEN. 63. | kP. *om puro* (purem «bemegy») GEN. 5. | nyK. *am šindzä* (šindzem «tud») RAM. 133. || kE. *om mi* (miem «megy») BUD. CsT. IV. 96. nyK. *ammi* WIED. 150. | kP. *om čie* (čiem «fölyölt») GEN. 6. | nyK. *amo, ammo* (moam «talál») WIED. 150.

2. sz.: kP. *ot jörö* (jörem «vmire való») GEN. 35. | kCar. *ot kajä* (kajem «megy») PORK. 1. | kP. *ot modoldo* (modoldas játszik) GEN. 72. | nyK. *atpäl'a* (o: at-pälä; päläs «tud») WIED. 150. | kP. *ot puro* (purem «belemegy») GEN. 6. | nyK. *atšinja* (o: at-šindzä; šindzem «tud») WIED. 150. | kCar. *ot šu'lä* (šulem «olvad») PORK. 1. | nyK. *at tyle* (o: at tülä; tülem «megfizet») CASTR. 48. || nyK. *atli* (liäm «lesz») WIED. 167. | kP. *ot mie* (miem «megy») GEN. 1. | kP. *ot-čie* (de: ot čia-çän «ha nem húzol») GEN. 5; čiem «fölyölt») GEN. 72. | kP. *ot pu* (puem «ad») GEN. 1. | kP. *ot püö* (püem «bekerít») GEN. 76.

3. sz.: kP. *o šolo* (šolem «leszáll») GEN. 13. | kP. *oješ* *ašalte* (ašaltem «üget») GEN. 33. | kP. *o čokmalte* (čokmaltem «rázza magát») GEN. 33. | kP. *o erte* (ertem «elmúlik») GEN. 72. | kP. *oješ išane* (išanem «hisz») GEN. 44. | kUr. *ok jörä* (jörem «folyik») WICHM. 209. | kP. *o jörö* GEN. 37. kUr. *ok jörä* WICHM. 211. kCar. *ok d'örä* PORK. 22. nyK. *ak-žara* RAM. 205. (jörem, žarem «vmire való») | kP. *o kaje* GEN. 63. kUr. *ok kăžä* (kăžem «megy») WICHM. 208. kCar. PORK. 55. nyK. *a'k-ke* RAM. 171. | kP. *o řalaše* GEN. 4. *oješ kalaše* 32. (kalašem «mond») | kP. *o řolo, oješ kolo* GEN. 48. kCar. *ok ko'lä* (kolem «meghal») PORK. 22. | kP. *o řoško* (koškem «szárad») GEN. 48. | kUr. *ok kut'řä* (kut'řem «beszél») WICHM. 224. | kCar. *ok moštä* (moštem «tud, ért») PORK. 50. | kUr. *ok optä* (optem «ugat») WICHM.

215. | kP. *oꝛeš palle* (*palle* «ismer») GEN. 41. nyK. *ak päle* (*pälem*) RAM. 199. | kP. *o pelešte* (*peleštem* «felel») GEN. 2. | nyK. *ak pətə* (*pətem* «elfogy») RAM. 189. | nyK. *a'k-pištə* (*pištem* «helyez») RAM. 171. | kCar. *ok po'jə* (*pojem* «meggazdagszik») PORK. 22. | nyK. *ak-puk'šə* (*puk'šem* «etet») RAM. 205. | kCar. *ok pu'rə* (*purem* «bemegy») PORK. 22. | nyK. *a'k-šingə* (*šingem* «elfér») RAM. 134. | kCar. *ok šinjə* (M.) PORK. 53. *ok šənžə* (U.) 35. (*šinjem*, *šənžem* «ismer») | nyK. *ak sitə* (*sitəš* «elég») RAM. 176. | kCar. *ok šütka'lə* (*šütkaš* «rág») PORK. 1. | kP. *o tarβane* (*tarβanem* «megindul») GEN. 49. | kUr. *ok tərliš* (*tərlem* «meggyógyul») WICHM. 209. || nyK. *akli* (*liäm* «lesz») WIED. 167. | nyK. *akmo* (*moam* «talál») WIED. 167. | kCar. *ok pu* PORK. 22. nyK. *ak pu* (*puem* «ad») WIED. 167.

Többes szám. 1. sz.: nyK. *anakeles'a* (o: *ana-kelesə*; *kelesem* «mond») WIED. 150. | kCarM. *ona kodə* (*kode* «hagy») PORK. 58. | nyK. *ana-məštə* (*məštem* «tud, ért») RAM. 189. | kP. *ona nangaje* (*nangajem* «vezet») GEN. 76. | nyK. *anapäl'a* (o: *ana-pälə*; *pälem* «ismer») WIED. 150. | kUr. *əḡənə pürə* (*purəm* «bemegy») WICHM. 232. | kP. *ona purto* (*purtem* «bebocsát») GEN. 43. | kCarM. *ona šinjə* (*šinjem* «tud») PORK. 57. kCarU. *oꝛəna šənžə* PORK. 35. nyK. *anašinja* (o: *ana-šinjə*; *šinjem*) WIED. 150. | kCarU. *oꝛəna šoꝛə* (*šoꝛem* «áll») PORK. 41. | nyK. *ana dyle* (o: *ana dülə*; *tülem* «megfizet») CASTR. 48. || nyK. *anapu* (*puem* «ad») WIED. 167.

2. sz.: kP. *oda išane\** (*išanem* «hisz») GEN. 33. | nyK. *adaišta* (o: *ada əštə*; *əštem* «tesz») WIED. 164. | kCarM. *oꝛda d'öratə* PORK. 51. kCarU. *oꝛəda d'öratə* PORK. 36. (*d'öratem* «szeret»\*\*) | nyK. *adapäl'a* (o: *ada-pälə*; *pälem* «ismer») WIED. 151. | kCarU. *oꝛəda šənžə* (*šənžem* «tud») PORK. 35. nyK. *adašinja* (o: *ada-šinjə*) WIED. 164. | nyK. *ada dyle* (o: *ada dülə*; *tülem* «fizet») CASTR. 48.

3. sz.: kP. *oꝛət išane* (*išanem* «hisz») GEN. 23. | kP. *oꝛət kolto* (*koltem* «küld») GEN. 20. | kP. *oꝛət tüšö* (*tüšem* «kiáll») GEN. 72. — nyK. *akišteb* (*ak-əštep*; *əštem* «tesz») WIED. 164. |

\* ) A szövegben: *oda išanə-ḡəni* «ha nem hisztek».

\*\* ) A nyK.-ban a 3. sz. (valószínűleg hibásan) így van följegyezve: *a iarat* (o: *a iaratə*) RAM. 202.



nyK. *akeb'* (o: *ak-kep*; *kem*, *kezem* «megy») WIED. 149. | nyK. *akoleb'* (*ak-kolep*; *kolem* «meghal») WIED. 149. | kE. *ak olep* (*o'lem* «beszél») BUD. CsT. IV. 96.) | nyK. *akpäl'eb* (o: *ak pälep*; *pälem* «ismer») WIED. 149. | nyK. *ak-pärep* (*pärem* «bemegy») RAM. 176. | kE. *ok poktep* (*poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 95. | nyK. *akšinzeb* (o: *ak šindzep*; *šindzem* «tud») WIED. 164. | nyK. *ak tyleb* (o: *ak tülep*; *tülem* «megfizet») CASTR. 48. || nyK. *ak-pueb'* (o: *ak-puep*; *puem* «ad») WIED. 167.

## II.

420. K. *ulam*, nyK. *šlam* «vagyok»:

## Egyes szám.

kP.	kUr.	kCar.	nyK.
<i>oməl</i> GEN. 21.	<i>òməl</i> WICHM. 224.	<i>o'mul</i> (PORK.)SET. 64.	<i>am-əl</i> RAM. 120.
<i>otəl</i> GEN. 6.	<i>òtəl</i>	<i>o'tul</i> (PORK.) SET. TuM. 64.	<i>at-əl</i>
<i>oꝛəl</i> GEN. 2.	<i>òꝛəl</i> WICHM. 229.	<i>o'ꝛəl</i> PORK. 2. 10.	<i>aꝛəl</i> RAM. 1.

## Többszám.

<i>ona ul</i>	<i>òꝛānal</i> WICHM. 227.	<i>ona'ul</i> PORK. 11. 54. <sup>1)</sup> <i>oꝛna'ul</i> (PORK.)SET. TuM. 64.	<i>anal</i> CASTR. 49. <i>anayl</i> WIED. 162.
<i>oda ul</i>	<i>òꝛādal</i>	<i>oꝛda'ul</i> (PORK.) SET. TuM. 64. <sup>2)</sup>	<i>adal</i> CASTR. 49. <i>adayl</i> WIED. 162.
<i>oꝛət ul</i>	<i>òꝛāt ul</i>	<i>o'ꝛət ul</i> PORK. 10. <sup>3)</sup>	<i>agaleb</i> (o: <i>aꝛālep</i> ) CASTR. 49. WIED. 162.

<sup>1)</sup> kE. *onal* BUD. CsT. IV. 95.

<sup>2)</sup> kE. *oda ul*, *odal* BUD. CsT. IV. 95.

<sup>3)</sup> kE. *og ulep* BUD. CsT. IV. 95.

K. *na lam*, nyK. *nä lam* «vesz»:

## Egyes szám.

kP.	kUr.	kCar.	nyK.
<i>om nal</i>	<i>om nal</i>	<i>om nal</i>	<i>am näl</i>
<i>ot nal</i>	<i>ot nal</i>	<i>ot nal</i>	<i>at näl</i>
<i>o nal, ořeš nal</i>	<i>og nal (ořeš nal)</i>	<i>ok nal (ořeš nal)</i>	<i>ak näl</i>

## Többes szám.

<i>ona nal</i>	<i>ořänä nal</i>	<i>ona nal, oř(ə)na n.</i>	<i>ana näl</i>
<i>oda nal</i>	<i>ořädä nal</i>	<i>oda nal, oř(ə)da n.</i>	<i>ada näl</i>
<i>ořət nal</i>	<i>ořət nal</i>	<i>ořət nal*)</i>	<i>ak nälep</i>

## k o d a m «marad»:

<i>om got</i>	<i>om got</i>	<i>om got</i>	<i>am<sup>n</sup>-got</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

kP. *βojž am, βoz am*, kUr. kCar. *βoz am*, nyK. *βaz am* «esik, lefekszik»:

<i>om βoč</i>	<i>om βotš</i>	<i>om βotš</i>	<i>am βats</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

kP. *š i n ž a m*, kUr. *š i n đ ž a m*, kCar. *š i n đ ž a m*, nyK. *š i n d ž ä m*  
*š i n d ž ä m* «leül»:

<i>om šic</i>	<i>om šitš</i>	<i>om šitš</i>	<i>am šits, šits</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

kP. *kočkam*, kUr. kCar. *kotškam*, nyK. *katškam* «eszik»:

<i>om koč</i>	<i>om kotš</i>	<i>om kotš</i>	<i>am kotš</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

K. *lektam*, nyK. *läktem* «kimegy»:

<i>om lek</i>	<i>om lek</i>	<i>om lek</i>	<i>am läk</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

*jü am* *jü am* *đü am* *jü am* «iszik»:

<i>om jü</i>	<i>om jü</i>	<i>om đü</i>	<i>am jü</i>
stb.	stb.	stb.	stb.

\*) kE. *ok nalep*.

## 421. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: kP. *om kert* GEN. 45. *oġ gert* GEN. 69. kŪr. *om kert* (*kertem* «bír, -hat») WICHM. 215. kCar. *om kert* PORK. 37. *om ket* PORK. 2. 27. *om ɣet* PORK. 26. nyK. *am gert* RAM. 103. | kCar. *om nal* (*nalam* «vesz») PORK. 2. | kP. *om piż* (*piżem* «hozzáragad») GEN. 26. | kP. *om pural* (*puralam* «bemegey») GEN. 74. | nyK. *am-bušt* (*puštam* «megöl») RAM. 178. | kCar. *om šoć* (*šoćam* «születik») PORK. 51. | kCar. *om šořal* (*šořalam* «megáll») PORK. 48. | kP. *om dol* GEN. 74. nyK. *am<sup>n</sup>-dol* (*tolam* «jön») RAM. 5. | kŪr. *om toškal* (*toškalam* «tipor») WICHM. 226. || nyK. *amjad* (o: *am-ġat*; *ġadam* «kér») WIED. 150. | nyK. *am got* (*ko'dam* «marad») RAM. 51. || nyK. *am vac* (o: *am βats*; *βazem* «esik, lefekszik») CASTR. 48. || kŪr. *om šitš* (*šindžam* «leül») WICHM. 226. kCar. *om šić* PORK. 48. || kCar. *om kuš* (*kuškam* «nő») PORK. 51. | nyK. *ammuš* (o: *am-māš*; *māškam* «mos») WIED. 149. || nyF. *amju* (o: *am-ġü*; *ġüam* «iszik») WIED. 150. | kP. *om li* (*liam* «lesz») GEN. 13. | nyK. *am-mo* (*moam* «talál») RAM. 171.

2. sz.: kP. *ot βoštatal* (*βoštalam* «nevet») GEN. 72. | kP. *ot kert* (*kertam* «bír, -hat») GEN. 2. nyK. *at kert* WIED. 150. | kP. *ot kudaš* (*kudašam* «lelíz [ruhát]») GEN. 5. | kCar. *ot nal* (*nalam* «vesz») PORK. 2. | kCar. *ot šel* (*šelam* «elrejtőzik») PORK. 1. | nyK. *at-už* (*užam* «lát») WIED. 150. || kCar. *ot lüt* (*lüdam* «fél») PORK. 1. || nyK. *at vac* (o: *at-βats*; *βazem* «esik, lefekszik») CASTR. 48. || nyK. *at-läk* (*läktäm* «kimegy») WIED. 149. || kCar. *ot mu* (*muam* «talál») PORK. 9. | kŪr. kCar. *ot šu* (*šuum* «megérkezik») WICHM. 210. PORK. 22.

3. sz.: kŪr. *ok jonneštalt* (*jonneštalteš* «tágasodik») WICHM. 243. | kŪr. *oġ d'üldal* (*d'üldalaš* «iszik») WICHM. 224. | kŪr. *oġeš kül* (*külaš* «kell») WICHM. 218. nyK. *ak kel* (*keleš*) RAM. 92. | kP. *o ɣert* GEN. 4. *oġeš kert* GEN. 53. kŪr. *ok kert* WICHM. 217. kE. *oġ ket* BUD. CsT. IV. 96. nyK. *ak kert* RAM. 199. (*kertam*, *kertäm* «bír, -hat») | kP. *oġeš koj* (*kojem* «látszik») GEN. 45. | kŪr. *ok ošem* (*ošemaš* «fehéredik») WICHM. 206. | kŪr. *ok piż* (*pižam* «hozzáragad») WICHM. 209. | kŪr. *ok po.štšältalt* (*po.štšältaltaš* «megnyílik») WICHM. 222. | kŪr. *ok püršl* WICHM. 215. kCar. *ok purl* (*purlam* «harap») PORK. 22. | kŪr. *ok šor* (*šoram* «rondit») WICHM. 211. | kŪr. *ok šotš* (*šo.štšam* «születik»)

WICHM. 208. | kCar. *ok tol* PORK. 23. nyK. *ak-tol* (*tolam* «jön») RAM. 161. | kUr. *tšüŋgal* WICHM. 210. kCar. *ok čüŋgal* PORK. 22. (*čüŋgalas* «csíp, mar») | nyK. *ak-už* (*užam* «lát») RAM. 184. || kE. *ok kot* BUD. CsT. IV. 96. nyK. *ak-kot* (*kođam* «marad») RAM. 184. | nyK. *ok olmät* (*olmädäs* «sikerül») RAM. 91. || nyK. *ak vac* (o: *ak řats*; *řazam* «esik, lefekszik») CASTR. 48. kCar. *ok řoč* (*řozam*) PORK. 23. kUr. *oř řotš* WICHM. 211. || kUr. *ok kotš* (*kotškam* «eszik») WICHM. 210. kCar. *ok koč* PORK. 22. nyK. *ak katš* (*katškam*) RAM. 174. || kCar. *ok d'ü* PORK. 43. *ořeš d'ü* (*d'üam* «iszik») PORK. 36. kE. *ok jü* BUD. CsT. IV. 96. | kP. *o li* GEN. 48. *ořeš li* GEN. 79. (*liam* «lesz») nyK. *ak li* RAM. 112. *a li* RAM. 9. | kP. *ořeš řu* GEN. 45. kCar. *ok řu* (*řuam* «megérkezik») PORK. 25. | kCar. *ok řü* (*řüam* «genyed») PORK. 23.

Többes szám. 1. sz.: kCar. *ona ket* (*ketam* «bír, -hat») PORK. 13. nyK. *ana-kert* WIED. 150. | kP. *ona řelš* (*kälšäs* «megérkezik») GEN. 17. | kP. *ona poč* (*počam* «kinyit») GEN. 24. | kCar. *ona rušt* (*ruštam* «megrészegszik») PORK. 45. | kE. *ona tol* BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *ana-už* (*užam* «lát») WIED. 151. || nyK. *ana vac* (o: *ana řats*; *řazam* «esik, lefekszik») CASTR. 48. || kCar. *ona luk* (*luktam* «kivisz») PORK. 55. || kCarU. *ořona li* (*liam* «lesz») PORK. 38. | kUfa *ořöna jüj* (*jüjgm* «iszik») PAAS. (levél).

2. sz.: nyK. *adakert* (o: *ada-kert*; *kerđam* «bír, -hat») WIED. 151. | nyK. *ada-näl* (*näläm* «vesz») RAM. 189. | nyK. *adauž* (o: *ada-už*; *užam* «lát») WIED. 151. || nyK. *ada vac* (o: *ada řats*; *řazam* «esik, lefekszik») CASTR. 48. || kCarM. *oda řu* (*řuam* «megérkezik») PORK. 47.

3. sz.: kCar. *ořät kert* (*kertam* «-hat, bír») PORK. 28. | kP. *ořät poč* (*počam* «kinyit») GEN. 26. | kCar. *ořät už* (*užam* «lát») PORK. 26. || kP. *ořät koč* (*kočkam* «eszik») GEN. 33. || kP. *ořät jü* (*jüam* «iszik») GEN. 5. kCar. *ořät d'ü* PORK. 36. | kCar. *ořät mu* (*muam* «talál») PORK. 7. — nyK. *a-k-kertep* RAM. 183. kE. *og ketep* BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *ak-užep* (*užam* «lát») RAM. 183. || nyK. *ak vazeb* (o: *ak-řazep*; *řazam* «esik, lefekszik») CASTR. 48. || nyK. *akl'äkteb* (o: *ak-läktep*; *läktäm* «kimegy») WIED. 149. | nyK. *a-läkep* (!) (*läktam* «kivezet») RAM. 103. || nyK. *akkatšeb'* (o: *ak-katšep*; *katškam* «eszik») WIED. 149. | nyK. *akmuškeb'* (o: *ak-mäškep*; *mäškam* «mos») WIED. 149. || nyK. *ak-šiep* (*šäm* «ver») RAM. 207.

## Præteritum.

## I.

422. *puem* «ad»:

## Egyes szám.

kP.	kUr.	kCarU.	kCarM. N.	nyK.
<i>šəm puo</i>	<i>šəm pu</i>	<i>šəm pu</i>	<i>əžəm pu</i>	<i>šəm pu</i>
<i>šəc puo</i>	<i>šəťš pu</i>	<i>šəc pu</i>	<i>əžəc*</i> pu	<i>šits pu</i>
<i>əš puo</i>	<i>əš pu</i>	<i>əš pu</i>	<i>əš pu</i>	<i>əš pu</i>

## Többes szám.

<i>šna puo</i>	<i>šna pu</i>	<i>šna pu</i>	<i>əžna pu</i>	<i>š<sup>2</sup>nä pu</i>
<i>šta puo</i>	<i>šta pu</i>	<i>šta pu</i>	<i>əžda pu</i>	<i>š<sup>2</sup>ďä pu</i>
<i>əšt puo</i>	<i>əšt pu</i>	<i>əšt pu**</i> )	<i>əšt pu</i>	<i>əš puep</i>

## 423. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: kCarM. *əžəm d'öra* (*d'örem* «vmire való») PORK. 41. | kCarU. *šəm püälə* (*püalam* «rekeszhálót csinál») PORK. 37. | kP. *šəm šinže* (*šinžem* «tud») GEN. 72. | kCarN. *əžəm ma'lə* ([u]malem «alszik») PORK. 11. | kE. *ežem pokto* (o: *əžəm poktə*; *poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 96. || kE. *ežem* (o: *əžəm*) *mi* (*miem* «megy») BUD. CsT. IV. 96. | kE. *ežem* (o: *əžəm*) *pu* (*puem* «ad») BUD. CsT. IV. 96.

2. sz.: kP. *šəc* SZIL. 44. | kE. *ežed ol'o* (o: *əžət olə*; *oləm* «beszél») BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *šitspäl'a* (o: *šits-pälə*; *pälem* «ismer») WIED. 152. | kE. *ežed pokto* (o: *əžət poktə*) BUD. CsT. IV. 96.

3. sz.: kCarU. *əš d'öra* (*d'örem* «vmire való») PORK. 41. | kCarM. *əš ko'lə* (*kolem* «meghal») PORK. 25. | kP. *əš küžö* (*küžem* «fölmászik») GEN. 74. | kE. *eš pokto* (o: *əš poktə*) BUD. CsT. IV. 96. | kCarM. *əš šukta* (*šuktem* «behoz») PORK. 56. | kP. *əš šuldo* (*šuldem* «megjön») GEN. 73. || kE. *eš* (o: *əš*) *mi* (*miem* «megy») BUD. CsT. IV. 96. | kE. *eš* (o: *əš*) *pu* (*puam* «ad») BUD. CsT. IV. 96.

\*) Vagy *əžət*.\*\*) A kE.-ben *əš puep*.

Többes szám. 1. sz.: kP. *šna* SZIL. 44. | kCarM. *ežna mošta* (moštem «ért, tud») PORK. 46. 50. | kE. *ežna pokto* (o: *ežna pokta*) BUD. CsT. IV. 96.

2. sz.: kP. *šta* SZIL. 44. | kE. *ežda pokto* (o: *ežda pokta*) BUD. CsT. IV. 96. || kCarM. *ežda pu* (puem «ad») PORK. 51.

3. sz.: kP. *ašt* SZIL. 44. | kE. *eš* (o: *aš*) *poktep* (*poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *išungleb'* (o: *aš unlep*; *unalem* «megért») WIED. 152.

## II.)

424. *š u a m* «megérkezik»:

## Egyes szám.

kF.	kUr.	kCarU.	kCarM. N.	nyK.
<i>šəm šu</i>	<i>šəm šu</i>	<i>šəm šu</i>	<i>ežəm šu</i>	<i>šəm šu</i>
<i>šəc' šu</i>	<i>šəč' šu</i>	<i>šəc' šu</i>	<i>ežəc'<sup>2)</sup> šu</i>	<i>šičs šu</i>
<i>aš šu</i>	<i>aš šu</i>	<i>aš šu</i>	<i>aš šu</i>	<i>aš šu</i>

## Többes szám.

<i>šna šu</i>	<i>šna šu</i>	<i>šna šu</i>	<i>ežna šu</i>	<i>š'nä šu</i>
<i>šta šu</i>	<i>šta šu</i>	<i>šta šu</i>	<i>ežda šu</i>	<i>š'äda šu</i>
<i>ašt šu</i>	<i>ašt šu</i>	<i>ašt šu<sup>3)</sup></i>	<i>ašt šu</i>	<i>aš šuep</i>

## 425. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: kP. *šəm kert* (*kertam* «bír, -hat») GEN. 73. kUr. *šəm kert* WICHM. 239. kCarM. *ežəm ket* PORK. 13. | kP. *šəm gol* (*kolam* «hall») GEN. 7. | kCarU. *šəm pəštal* (*pəštalam* «helyez») PORK. 37. | kCar. *ežəm tol* (PORK.) SET. TuM. 64. | kP. *šəm už* (*užam* «lát») GEN. 12. kE. *ežem už* BUD. CsT. IV. IV. 96. || nyK. *s'em vac* (o: *šəm βats*; *βazam* «esik, lefekszik») CASTR. 49. || kP. *šəm šu* (*š u a m* «megérkezik») GEN. 65. kE. *ežem šu* BUD. CsT. IV. 96.

<sup>1)</sup> *ulam* «vagyok» ragozása BUDENZNÉL (CsT. IV. 96.) a következő: Sg. 1. sz. *ežem el'* (o: *ežəm əl*), 2. sz. *ežet' el'* (o: *ežətš əl*), 3. sz. *eš el'* (o: *aš əl*); Plur. 1. sz. *ežna el* (o: *ežna əl*), 2. sz. *ežda el'* (o: *ežda əl*), 3. sz. *eš el'ep* (o: *aš əlep*).

<sup>2)</sup> Vagy *ežət*.

<sup>3)</sup> A kE.-ben *aš šuep*.

2. sz.: kP. *šac* SZIL. 44. | kE. *ezed* (o: *əʒət nal; nalam* «vesz») BUD. CsT. IV. 96. || nyK. *s'ec vac* (o: *šits βats; βazam*) CASTR. 49.

3. sz.: kCarM. *əš ket* (*ketam* «-hat, bír») PORK. 13. nyK. *iškert* (o: *əš-kert*) WIED. 152. | kP. *əš šuldal* (*šuldalam* «megérkezik») GEN. 72. | kE. *eš* (o: *əš*) *tol* (*tolam* «jön») BUD. CsT. IV. 96. || kE. *eš vot'* (o: *əš βotš'; βozam* «esik, lefekszik») BUD. CsT. IV. 96. nyK. (e)s' *vac* (o: *əš βats*) CASTR. 49. || kCar. *əš li* (*liam* «lesz») PORK. 50.

Többes szám. 1. sz.: kP. *šna* SZIL. 44. || nyK. *s'nä vac* (o: *š'nä βats*) CASTR. 49.

2. sz.: kP. *šta* SZIL. 44. | nyK. *š'dä už* (*užam* «lát») RAM. 180. 189. | nyK. *s'tä vac* (o: *š'dä βats*) CASTR. 49.

3. sz.: kP. *əšt* SZIL. 44. — kE. *eš juldalep* (o: *əš jüldalep; jüldalam* «gyűjt») BUD. CsT. IV. 96. | kE. *iš kičaleb* (o: *əš kičalep; kičalam* «keres») CserGr. NyK. VI. 211. | kE. *eš kučedalep* (o: *əš kučedalep; kučedalam* «verekszik») BUD. CsT. IV. 96. | nyK. (e)s' *vazeb* (*əš βazep*) CASTR. 49.

## Imperativus.

### I.

#### 426. *kodem* «hagy»:

##### Egyes szám.

kP.	kUr.	nyK.
2. sz. <i>it kodo</i>	<i>it kòðə</i>	<i>it kodə</i>
3. sz. <i>ənže kodo</i>	<i>ənú, d'žə kòðə</i>	<i>əndžə kodə</i>

##### Többes szám.

2. sz. <i>ida kodo</i>	<i>idə kòðə</i>	<i>idə kodə</i>
3. sz. <i>ənəšt kodo</i>	<i>ənəšt kòðə*</i>	<i>ənəšt kodep</i>

#### 427. Példák.

Egyes szám. 2. sz.: nyK. *it βäške* (*βäškäš* «siet») RAM. 13. | kE. *it ešte* (o: *it əštə; əštem* «tesz») BUD. CsT. IV. 96. |

\*) A kE.-ben *ənəšt kodep*, vagy *ənúžə kodep*.

kP. *it kaje* GEN. 40. kCar. *it kajə* (*kajem* «megy») PORK. 13. nyK. *it-ke* (*kem*) RAM. 25. | kCar. *it kala'sə* (*kalasem* «mond») PORK. 13. | kUr. *it kòdə* WICHM. 211. kCar. *it kodə* (*kodem* «hagy») PORK. 50. | kCar. *it kua'nə* (*kuanem* «kíván») PORK. 22. | kCar. *it kudaltə* (*kudaltas* «ereszt, bocsát») HÁM. 5. | kUr. *it kűndžə* (*kűndžem* «ás») WICHM. 210. | kUr. *id laštərğə* (*laštərğem* «lehajol») WICHM. 226. | nyK. *it lűdə,ktə* (*lűdə,ktəs* «megijeszt») RAM. 72. | kUr. *id lűdəldə* (*lűdəldem* «fél, megijed») WICHM. 226. | nyK. *it mondə* (*mondem* «elfelejt») RAM. 79. | nyK. *it mora'jə* (*morajəs* «bánt») RAM. 79. | nyK. *it mota'jə* (*motajəs* «akadályoz») RAM. 80. | kUr. *id o'j'ənə* (*o'j'anem* «búsul») WICHM. 226. | kP. *it on'jo* (*onžem* «tekint») GEN. 66. | kUr. *id öpkəltə* (*öpkələm* «zúgolódik, bosszankodik») WICHM. 226. | nyK. *it popa* (o: *it popə*; *popem* «beszél») WIED. 154. | nyK. *it-puk'šə* (*pukšem* «etet») RAM. 174. | kP. *it puro* (*purem* «beme gy») GEN. 66. | kP. *it purto* GEN. 26. kCar. *it-purta* (*purtem* «beereszt») PORK. 19. | nyK. *it ša'j'stə* (*šaj'stem* «beárnyékol») RAM. 125. | kUr. *it šönə* (*šonem* «kíván») WICHM. 210. kCar. *it šonə* PORK. 22.

3. sz.: nyK. *ən'džə* *mondə* (*mondem* «elfelejt») RAM. 8. | kE. *enže nöre* (o: *ən'džə nörə*; *nörem* «ázik») BUD. CsT. IV. 96. | kE. *enže puro* (o: *ən'džə purə*; *purem* «beme gy») BUD. CsT. IV. 96.

Többes szám. 2. sz.: nyK. *idə azdarə* (*azdarəs* «ingerel») RAM. 5. | kUfa *idə šte* (*štem* «tesz») PAAS. KSz. II. 131. | nyK. *idə žətlə* (*žətləs* «elitél, gáncsol») RAM. 30. | kP. *ida kic'ke* (*kic'kem* «befog») GEN. 70. | kUfa *idə loktə* (*loktem* «megront bővöléssel») PAAS. KSz. II. 131. | kP. *ida lűmdö* (*lűmdem* «nevez») GEN. 70. | kUfa *idə o'flə* (*o'fləs* ? «várázsol») PAAS. KSz. II. 131. | kUfa *idə pudərtə* (*pudərtem* «tör, darabol») PAAS. KSz. II. 131. | kP. *ida purto* (*purtem* «beereszt») GEN. 24. | kCar. *ida šəndə* (*šəndem* «helyez») PORK. 54. || kUfa *idə mije* (*mijem* «megy») PAAS. KSz. II. 131. kE. *ida mi* (BUD. CsT. IV. 96.) | kCar. *ida pu* PORK. 37. nyK. *idə βu* (*puem* «ad») RAM. 25.

3. sz.: kE. *enešt* (o: *ənəšt*) *poktep* (*poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *enes't tyleb* (o: *ənəšt tylep*; *tülem* «megfizet») CASTR. 48. — kE. *inže utareb* (o: *ən'džə utarep*; *utarem* «megment») CserGr. NyK. VI. 211.



## II.

428. K. *nalam*, nyK. *näläm* «vesz»:

## Egyes szám.

kP.	kŪr.	kCar.	nyK.
2. sz. <i>it nal</i>	<i>id nal</i>	<i>it nal</i>	<i>it näl</i>
3. sz. <i>ənže nal</i>	<i>əndžə nal</i>	<i>ənžə nal</i>	<i>əndžə näl</i>

## Többes szám.

2. sz. <i>ida nal</i>	<i>idà nal</i>	<i>ida nal</i>	<i>idü näl</i>
3. sz. <i>ənəšt nal</i>	<i>ənəšt nal</i>	<i>ənəšt nal*</i>	<i>ənəšt näləp</i>

## 429. Példák.

Egyes szám. 2. sz.: kUfa, nyK. *it man* (*manam* «mond») PAAS. KSz. II. 130. RAM. 76. | kŪr. *id nal* WICHM. 211. kCar. *it nal* (*nalam* «vesz») PORK. 14. nyK. *it näl* (*näläm*) RAM. 87. | kP. *it šorəl* (*šoralam* «megáll») GEN. 69. nyK. *it šarəl* RAM. 69. || nyK. *it-lüt* (*lüdäm* «fél») RAM. 72. || nyK. *it vac* (o: *it βats*; *βazam* «lefekszik, esik») CASTR. 48. || kŪr. *it kotš* (*kotškam* «eszik») WICHM. 209. kCar. *it koč* PORK. 8. nyK. *it katš* (*katškam*) RAM. 71. || kP. *it li* (*liam* «lesz») GEN. 39. nyK. WIED. 168.

3. sz.: kP. *ənže kert* (*kertam* «bír, -hat») GEN. 51. 54. | nyK. *endž'e vac* (o: *əndžə βats*; *βazam* «esik, lefekszik») CASTR. 48. | kE. *ənže* (o: *əndžə lek* (*lektam* «kivisz») BUD. CsT. IV. 96.

Többes szám. 2. sz.: kŪr. *idà küžəl* (*küžalam* «fölhág») WICHM. 223. | kCar. *ida man* (*manam* «mond») PORK. 46. | nyK. *idä-näl* (*näläm* «vesz») RAM. 189. | kCar. *ida onžal* (*onžalam* «nézeget») PORK. | kŪr. *idà óndžələl* (*óndžəlalam* «nézeget») WICHM. 223. | kUfa *idə šoləšt* (*šoləštam* «lop») PAAS. KSz. II. 131. | nyK. *idü tol* (*tolam* «jön») RAM. 45. | kŪr. *idà toškalal* (*toškalalam* «lép, tapod») WICHM. 223. | kCar. *ida už* (*užam* «lát») PORK. 37. || nyK. *idalüd* (o: *idä-lüt*; *lüdäm* «fél») WICHM. 154. || kUfa *idə jüj* (*jüjam* «iszik») PAAS. KSz. II. 131. | nyK. *idali* (o: *idä-li*; *liäm* «lesz») WIED. 168.

3. sz.: kE. *ənəšt šoləštep* (o: *ənəšt šoləštep*; *šoləštam* «lop») BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *enes't vazeb* (o: *ənəšt βazep*;

\*) A kE.-ben *ənəšt* v. *əndžə nalep*.

*βazam* «esik, lefekszik») CASTR. 48. — kE. *iñže kičaleb* (o: *ánbžə kičšalep*; *kičšalam* «keres») CserGr. NyK. VI. 211.

## Desiderativus.

## I.

430. K. *kajem*, nyK. (*kejem*) *kem* «megy»:

## Egyes szám.

kP.	kUr.	nyK.
1. sz. <i>ənem kaje</i>	<i>ənem kàjə</i>	<i>ənem ke</i>
2. sz. <i>ənet kaje</i>	<i>ənet kàjə</i>	<i>ənet ke</i>
3. sz. <i>əneže kaje</i>	<i>ənežə kàjə</i>	<i>ənežə ke</i>

## Többszám.

1. sz. <i>ənena kaje</i>	<i>ənenà kàjə</i>	<i>ənenä ke</i>
2. sz. <i>əneda kaje</i>	<i>ənedà kàjə</i>	<i>ənedä ke</i>
3. sz. <i>ənešt kaje</i>	<i>ənešt kàjə*</i>	<i>ənešt ke</i>

## 431. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: kP. *ənem* SZIL. 44. | kE. *eñem pokto* (o: *ənem poktə*; *poktem* «hajt») BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *enem dyle* (o: *ənem dülə<sub>o</sub>*; *tülem* «fizet») CASTR. 48.

2. sz.: kP. *ənet* SZIL. 44. | kE. *eñed pokto* (o: *ənet poktə*) BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *enet tyle* (o: *ənet tülə<sub>o</sub>*) CASTR. 48.

3. sz.: kCar. *ənežə kajə* (*kajem* «megy») PORK. 2. | kE. *eñeže ol'o* (o: *ənežə ol'o*; *olem* «beszél») BUD. CsT. IV. 96. | kE. *eñeže pokto* (o: *ənežə poktə*) BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *enez'e dyle* (o: *ənežə dülə<sub>o</sub>*) CASTR. 48. || nyK. *ənežə-βu* (*puem* «ad») RAM. 199.

Többszám. 1. sz.: nyK. *inena golta* (o: *ənenä ɣoltə*; *koltem* «küld») WIED. 165. | kE. *eñena pokto* (o: *ənena poktə*) BUD. CsT. IV. 96. | nyK. *enenä dylä* (o: *ənenä dülə<sub>o</sub>*; *tülem* «fizet») CASTR. 48.

2. sz.: nyK. *inedawursa* (o: *ənedä βərsə*; *βərsəš* «szid»)

\*) kE. *kajep*.

- WIED. 153. | kE. eńeda pokto (o: *eneda pokto*) BUD. CsT. IV. 96. | nyK. enedä dylä (*enedä dülä<sub>o</sub>*) CASTR. 48.  
 3. sz.: kE. eńežd pokto (o: *enest pokto*) BUD. CsT. IV. 96. | nyK. enes't tyle (o: *enest tülä<sub>o</sub>*) CASTR. 48.

## II.

432. *ko ð a m* «marad»:

## Egyes szám.

kP.	kÜr.	nyK.
1. sz. <i>enem kot</i>	<i>enem kot</i>	<i>enem kot</i>
2. sz. <i>enet kot</i>	<i>enet kot</i>	<i>enet kot</i>
3. sz. <i>eneže kot</i>	<i>enèžō kot</i>	<i>enezə kot</i>

## Többes szám.

1. sz. <i>enena kot</i>	<i>enenä kot</i>	<i>enenä kot</i>
2. sz. <i>eneda kot</i>	<i>enedä kot</i>	<i>enedä kot</i>
3. sz. <i>enest kot</i>	<i>enest kot*</i>	<i>enest kot</i>

## 433. Példák.

Egyes szám. 1. sz.: kE. eńem tol BUD. CsT. IV. 96. nyK. inemtol WIED. 165. (o: *enem tol*; *tolam* «jön») || nyK. enem vac (o: *enem bats*; *bazam* «esik, lefekszik») CASTR. 48.

2. sz.: kE. eńed tol (o: *enet tol*) BUD. CsT. IV. 96. || nyK. enet vac (o: *enet bats*) CASTR. 48.

3. sz.: kE. eńeže tol (o: *enezə tol*) BUD. CsT. IV. 96. || nyK. enez'e vac (o: *enezə-bats*) CASTR. 48. || nyK. inešeli (o: *enezə-li*; *liäm* «lesz») WIED. 165. | nyK. inežemo (o: *enezə-mo*; *moam* «talál») WIED. 168.

Többes szám. 1. sz.: kE. eńena tol (o: *enena tol*) BUD. CsT. IV. 96. || nyK. enenä vac (o: *enenä bats*) CASTR. 48.

2. sz.: kE. eńeda tol (o: *eneda tol*) BUD. CsT. IV. 96. | nyK. inedayl (o: *enedä äl*; *älam* «van») WIED. 163. || nyK. enedä vac (o: *enedä bats*) CASTR. 48.

3. sz.: kE. eńežd tol (o: *enest tol*) BUD. CsT. IV. 96. || nyK. enes't vazeb (o: *enest bazep*) CASTR. 48.

\* ) kE. *kodep*.

## Conditionalis.

434. A tagadó igével szerkesztett conditionalis csakis az 1775-iki cseremiszi grammatikában fordul elő (NyK. VI. 211.).

*kičalam* «keres»:

Egyes szám.	Többes szám.
1. sz. o·m·kičalige·ce	ona·kičalige·ce
2. sz. o·t·kičalige·ce	oda·kičalige·ce
3. sz. o·k·kičalige·ce	o·k·kičalige·ceb

435. PAASONEN azonban az ufai nyelvjárásból a következő paradigmát volt szíves közölni velem, a melyben a *-te* tagadóképzős alakhoz járul a conditionalis jele:

*talam* «jön»:

Egyes szám.	Többes szám.
1. sz. <i>toldeye·tšem</i>	<i>toldeye·tšəna</i> (?)
2. sz. <i>toldeye·tšet</i>	<i>toldeye·tšəda</i>
3. sz. <i>toldeye·tše</i>	<i>toldeye·tšəšt</i> (?)

Mondatbeli használatára ezt a példát kaptam ugyancsak tőle: *kUfa tudə toldeye·tše orəna jüj* «wenn er nicht kommt, trinken wir nicht». — Hasonló WIEDEMANN példája a régi bibliafordításból: *nyK. toltegetsem* «wenn ich nicht gekommen wäre» WIED. 144.

Találtam azután még néhány olyan mondatot, melyben a tagadó conditionalisnak már elhomályosodott az igei jelentése, s csak igenévszerű használata van.\*) Pl. *kP. noll ik arkaš šočšo noll ik pu·šengəm, ik pərce lüs kodəteye·ce* (v. *kode*) *ludən šukten kunam kerteš·kəñ ik satəšte* «wenn es dem menschen möglich ist, in einer stunde die auf 41 bergen wachsenden 41 bäume zu zählen, ohne ein einziges nadelchen auszulassen» GEN. 52. | *kP. kujo jumən aβažən erəžəm šörthö lepšəšte kečəše er(e) ajžam, aj·aj aβap m·ante·ye·ce lužərten, kunam kočkən . . . kerteš·kəñ: mənən ajžaməm iže kočšo* «wenn es irgend mög-

\*) Ilyen példák még REGULYNÁL: CsM. 554. 557. 558.

lich ist den sohn der mutter des grossen gottes, das in der wiege schaukelnde knäblein, ohne: o weh! zu sagen, zerschmetternd aufzuessen: dann erst möge er mein kleines kindchen fressen» GEN. 54. || kUfa *ala šukten ojləšna ala šuktəđə-řeče ojləšna* «wer weiss ob wir alles herausgeredet haben oder nicht» PAAS. KSz. II. 130.

### Szerkesztett igealakok.

436. A tagadó ragozásban is megvannak a szerkesztett igealakok, s éppen olyan módon képződnek, mint az állító ragozásnál. Pl. 1. kCar. *om šoč ələ řən, om kuš ələ řən, ači den ařilan nelə lieš ələ* «ha nem születtem volna, ha nem nőttem volna meg, atyámnak anyámnak nehéz lenne» PORK. 51. | kCar. *kurukən kuzužəm šinžəm ələ řən, orařa-řuješet om šič ələ* «ha tudtam volna a hegy hosszúságát, nem ültem volna a kocsis ülésére» (tkp. «a kocsi fejére») PORK. 48. | kUr. *lumžən kelyžəm šindžalam ilə řən řastar-je, řiššəřet om šořal ilə, řütšən kelyžəm šindžalam ilə řən tarəna-puššəřet om šitš ilə, ilššəžən neləžəm šindžalam ilə řən a, řšə. đetš ařa-đetš om š, řšə. řlđə ilə* «a hó mélységét ha tudtam volna, a hótalpra nem kaptam volna, a víz mélységét ha ismertem volna, a sajkába nem ültem volna, az élet nehézségét ha tudtam volna, atyámtól, anyámtól nem születtem volna» WICHM. 226. || kCar. *pařer liat kən, mardež kuš pualeš, tuš ot kařə ələ* «ha erős lennél, nem mennél oda, a hol a szél fúj» PORK. 1. | kCar. *pařer liat kən, šořgə kuřadeč ot lüt ələ* «ha erős lennél, nem félnél a vén asszonytól»; *ot řəl ələ* «nem rejtőznél el»; *kečeš ot řwle ələ* «a napon nem olvadnál el» PORK. 1. || kCar. *pařer liat kən, kola: řəim ok řütka, řə ələ* «ha erős lennél, az egér nem rágsálna téged» PORK. 1.

2. nyK. *tə imnim suřməm ak-a-t šiep ələn* «ilyen föl-szentelt lovat sohasem vertek» RAM. 207.\*)

\*) A nyK.-ban a *-te, -de*-képzős tagadó igenév is használatos *əlam* «vagyok» igével kapcsolatban tagadó praeteritum kifejezésére. (L. 176.) — Ez is állhat azután még *ələn* praeteritum alakkal szerkesztve. Pl. nyK. *peřři šör. đe, řam (šör. đe-*

3. kŪr. *kandaš mešak òrǎl ulmaš* «nyolcz zsák talán mégse volt» WICHM. 238. | kCar. *tuda činžǎ-šuldran kukužo orǎl ulmaš* «az nem volt gyöngyös szárnyú kakuk» PORK. 34. | kE. *erenok taza ogol ulomaš* «bizonyosan beteg volt (tkp. nem volt egészséges)» REG. CsM. 581. || kCar. *ači kalačam na'len orǎl ulmaš* «az atya nem vett czipót» PORK. 10. — *uke*-vel is; pl. kE. *meñ kudušto uke ulmašem* [da], *öm-niem kečken ulod* «én nem voltam otthon, [s így] ők befogták a lovat» REG. CsM. 639. | kCar. *mo'la ro'dašt uke ulmaš* «más rokonuk nem volt» PORK. 4. | kCar. *majska'n ere'βǎ-nöšmažo uke ulmaš* «a medvének nem volt répamagja» PORK. 8.

4. kP. *šideštǎn omǎl, βujem košia* «nem haragudtam, a fejem fáj» GEN. 21. | kŪr. *a'tšǎ-de,tš-at aβa-de,tš-at šò,tšǎn òmǎl, šüdə-βujǎš šò,tšǎnam* «atyától, anyától nem születtem, fű hegyén születtem» WICHM. 224. || kP. *əšt'r jondalžǎm-at košten orǎl* «a lábrongyot és a hársbocskort nem szárította meg» GEN. 20. | kP. *jumo pelešten orǎl* «isten nem felelt» GEN. 2. | kP. *šürǎm-at šolten orǎl* «a káposztalevest nem főzte meg» GEN. 20. | kCar. *süa'n-mari' to'len, laška šoldǎn orǎl* «mikor a vőlegény megérkezett kíséretével, a tészta még nem főtt meg» PORK. 23. | kŪr. *šüβǎrzǎ marilan kajǎlaš porsǎn melan tǎβǎrem šun òrǎl* «hogy dudáshoz férjhez menjek, [ahhoz] a selyem mellhímzésű ingem [még] nem készült el» WICHM. 229. | kCar. *izažǎ kemǎm čien, šukten orǎl, so'lažǎ mosko's šun* «bátyja még nem húzta föl a csizmát, az öcsese már Moszkvába érkezett» PORK. 26. || kCar. *tünge, βožye pǎtaraš tolǎn ona ul* «nem azért jöttünk, hogy [a házat] elpusztítsuk» PORK. 54. || kCar. *kisa'm pu'stǎn ketǎn orǎt ul* «a pintyet nem tudták agyonütni» PORK. 10.\*)

Az ilyen alakokhoz néha a létige praeteritumának 3. sz.-ét is hozzáteszik. Pl. kE. *tuge sereš, meñ tuge* [sermežem]

— *-šlam) šlǎn. melenǎm küčštǎn-ät etše tǎlǎndǎ ka'ndǎšǎm* «előszór nem akartam; de mivel fánkot sütöttem, hoztam nektek» RAM. 172.

\*) Különös az igenév alakja ebben a mondatban: kCar. *moča'stǎ ü'dǎram nalman orǎl* «a fürdőszobában nem vesznek el leányt» PORK. 2.

nikunam-at u ž on omul e'l'e «úgy haragudott, én még soha-  
sem láttam így [haragudni]» REG. CsM. 761. | kE. meń tište  
ilemem kodnen tugańe šurno čočon ogol e'l'e «azóta  
hogy itt vagyok, ilyen gabona még nem termett» REG. CsM.  
730. | kCar. [ači kala'čəm na'lən o'ʒəl ulma's, məlan'e'm oksa'm  
pu's-da kala'čə nala's ko'l'dəš.] me ala't ureməmət le'k'tən šun  
ona ul ə'lə «[Atyám nem vett cipót, adott nekem pénzt s  
elküldött cipót venni.] Elindulásunkkor [ugyanis] nem jöttünk  
az Alat-utczához» PORK. 11.

## PÓTLÁSOK.

### Források és rövidítések.

FUSpr. = JOSEF SZINNYEI: Finnisch-ugrische sprachwissen-  
schaft. Sammlung Göschen. Leipzig, 1910.

GOMBOCZ, CsuvSz. = GOMBOCZ ZOLTÁN: Csuvas szójegyzék.  
(Különnyomat a NyK. XXXVI. évfolyamából.)

GOMBOCZ, Tör. Jövsz. = GOMBOCZ ZOLTÁN: Honfoglalás előtti  
török jövevényszavaink. Budapest, 1908.

MUNK. = MUNKÁCSI BERNÁT: Votják népköltészeti hagyomá-  
nyok. Budapest, 1887.

PAAS. MChr. = H. PAASONEN: Mordwinische Chrestomatie  
mit glossar u. grammatikalischem abriss. Helsingfors, 1909.

WICHM. I. II. = YRJÖ WICHMANN: Wotjakische sprachproben.  
(SUS. Aik. XI., Helsinki, 1903; XIX., Helsinki, 1901.)

WIED. = F. J. WIEDEMANN: Versuch einer grammatik der  
tscheremissischen sprache nach dem in der evangelienübersetzung  
von 1821 gebrauchten dialekte. Reval, 1847.

17. kP. *kīner* «rőf» GEN. 12. ~ kCarM. *kānēr* PORK. 25.  
kUr. *kāner* WICHM. 213. «könyök» nyK. *kānēr* RAM. 46. «kö-  
nyök, rőf».

60. kM. *šūžye* «szúrás, fájdalom» WICHM. FUF. VI. 33.  
kP. *šūžye* «oldalszúrás» SZIL. 239. (Az 59.-ből törlendő!)

84. nyK. *kladβi'sä* ~ *kla'ðβi'sä* «friedhof, gottesacker» (< or. кладбище) RAM. 50.

105. kP. *pušto* «dicker brei aus gekochtem u. gemahlenem getreide» SZIL. 186. nyK. *puštā* «gedörrttes hafermehl» RAM. 106. < ószl. *pšeno*; or. пшеHO «liszt» (vö. votj. I. *piž*, G. *pîz*; zürjI. *piž* «liszt» WICHM. VChr. 725. sz.) MUNKÁCSI: KSz. XI. 171.

108. A *j* > *d'* hangváltozásra már BUDENZnél is van egy példa: *jörem* és *†dörem* «eloltódik»; *jörtem* és *†dörtem* «eloltani» CserSz. 36.

115<sub>3</sub>. b) 2. jegyz. nyK. *ni'çaltās* «geschabt werden (von der haut)» (< *niçtās* «abhäuten, schinden») RAM. 89.

116<sub>4</sub>. nyK. *ko'ngāla*, *kongā'la* «achselhöhle, achselstück (im hemde)»; *ko'ngā'la'βāl* «unter dem arm, unter der achsel» RAM. 54. ~ kP. *koŋla-nomal* «hónalj» SZIL. 88. | nyK. *oygālas* RAM. 92. ~ kP. *oŋlas* SZIL. 148. kCar. *oŋlas* PORK. 43. «áll».

117. nyK. *sätsän* ~ *tsätän* (*sä'tän*, *tsätsän*) «reiser zaun, stangenzaun» RAM. 118. | nyK. *sète'lkä* ~ *sèlte'kä* «rückenpolster (am pferdegeschirr)» RAM. 119.

118. nyK. *pə'ortärli* RAM. 111. ~ *pə'otä'ri* RAM. 112. «kezdetben».

125. nyK. *salaxai-çidən* «balkezes» (*kit*) RAM. 125. | nyK. *naro'dən* «volks-, volkstümlich» (*narot*) RAM. 86. | nyK. *ti taβar iäzo-üräsən* «ez a fejsze jó aczélból való» (*urā*) RAM. 160.

126. nyK. *kəmliäs* «harmincz éves» RAM. 62. | nyK. *kaž-niçodaš* «alljährlich» (*kažni* «ein jeder») RAM. 41.

134. kP. *jongodo* «tág, tágas, szabad» SZIL. 56. kUr. *joŋ-gōdō* «tágas» WICHM. 243. (vö. kE. *jongota* «tágas, kiterjedt» Bud. CserSz. 34. nyK. *çongatā* «frische luft» RAM. 33. kP. *joŋ* «tág, tágas, szabad; szabad tér; szabad idő» SZIL. 56. nyK. *çongā* «nyilt, szabad tér» RAM. 33. — nyK. *çonge'stās* «sich erfrischen, sich abkühlen» RAM. 33. kUr. *ok joŋgeštalt* «nem lesz tágabb» WICHM. 243.)

137. nyK. *lö'tšker* «dornenwald, dornenhecke» (*lö'tška* «dornenstrauch») RAM. 71. | nyK. *oter* «gesträuch» (*otā* «staude, busch») RAM. 93.

139. nyK. *oterlä* «gesträuch» (*otā* «staude, busch»), *tumer-oterlä* «fiatal tölgyes» RAM. 93. (A 138.-ból törlendő!)

141. kP. *pužem* «megront (bűvöléssel)»: *pužəzo* GEN. 59.



147. nyK. *ə l ə m ə - d o m a š k ə* keät oksalan «elöbbi házukhoz jönnek pénzért» (tkp. «élt, a melyben éltek») RAM. 195. | nyK. *ik olmam pua šim-ožā-lim ə m* «ad egy almát, a mitől fekete csöddörre válik» RAM. 179. | nyK. *izi ʳažəm šūtšən šoktāšəm, kit-βurdə p ə r ə m ʳažəm* «ich hatte ein kleines loch geschnitzt, so gross, dass meine hand hindurch ging» RAM. 187.

152. kP. *kuʳəžaj, pu p o ɣ ə m e š k e t i k u l š e š - k ʳ n a š i n ʒ ə l d e n* muraltem «während du, alterchen, holz sammelst, lass' ich mich auf ein zweiglein nieder um etwas zu singen» GEN. 19. | kCar. *tul ünba'lnə ke'čəšə βüt kuze' šole's, βaslinart šümžə, mokšəžə, čonžə, šolžə ana'm u ž m e' š k ə ž ə!* «wie das [im topfe] auf dem feuer hängende wasser kocht, so mögen auch Wassilis herz, leber und seele kochen, bis er Anna erblickt!» POK. 31.

159. nyK. *ə n ä n d ə m ə š* «misstrauen» (*ə n ä n ə š* «glauben, vertrauen») RAM. 21.

160. b) kP. *βujem β o č m a š e š m u č ə - β u j l i ž e ; m ü š k ə r ə m β o č m a š e š t a ɣ n a l i ž e ; t u p e m β o č m a š e š t ü j e š o y a l i ž e ; p ə l ə - š e m β o č m a š e š r a k ə β ə t l i ž e ; š i n ʒ ə m β o č m a š e š š o p t ə r l i ž e ; k i d e m β o č m a š e š š o r β o n d o l i ž e ; j o l e m β o č m a š e š k a t m a n l i ž e!* «wo mein kopf hinsinkt, mag ein erdhügelchen sich erheben; wo mein bauch hinfällt, entstehe eine mehlkufer; wo mein rücken hinfällt, komme ein hackebrett; wo meine ohren hinfallen, werde einer muschel schaal; wo meine augen hinkommen, wachse die johannisbeere; wo meine hände hinfallen, entstehe eine harke; wo meine füsse hinkommen, komme eine hacke» GEN. 6. | kE. *mardəš keče l e k m a š k e - l a k a j a* «a szél napkelet felé megyen» REG. CsM. 118. (A 152.-ből tör-lendő!) || nyK. *ken<sup>m</sup>-b a t s m a š e š š ü ž ə, k ə r ə n ʳ - ɣ e n ə l ə n* «leesté-ben kitörött a nyaka» RAM. 186. | nyK. *t a β a k - š ə p ʳ š m a š e š p a n d a š k o ɣ e r ɣ ə* «beim tabakrauchen versengt er sich den bart» RAM. 52. | nyK. *š i m ä - š e š k ə ɣ ə ʳ ɣ ə n š i n d ə z ə n* «er schlag mich blau» RAM. 41.

160. h) -n raggal: kP. *m l a n d a β a l i t ə m a š ə n š u a n d e n, l o m ə z a n d e n . . . k e r t e š - k ə n* «wenn die erdenmutter vernichtend zu kohle verwandeln, oder zu asche verbrennen... kann» GEN. 53.

178. jegyz. nyK. *t s i l ä n a r o t k e m ə n d ə r l i n ə t* «az egész nép vidám lett» RAM. 82. | nyK. *t s i l ä d ʒ ə l r a β o t a j a t* «az egész nép dolgozik» RAM. 41. || nyK. *ü p β ə l ä k a l p a k - ə l β ä t s*

*kajés* «a haj kilátszik a sapka alól» RAM. 36. | nyK. *ti·dəβ·lä·o·k sitä* «ez már elég» RAM. 21. || nyK. *kok ərɣəzə ərɣəs keət ələn* «két szabó elment varrni [valót keresni]» RAM. 188. | nyK. *təzarkoβəm kok ərβəzəzə katškənət ələn iziš* «a sültből a két fiú evett egy kicsit» RAM. 174. | nyK. *kok oləm krestlä kie·nət* «két szalmaszál feküdt keresztben» RAM. 57. | nyK. *kəm ədəržə kəm olmam ške ɣatškət* «a három leány maga megeszik három almát» RAM. 179. | kUr. *nəl üdər ik perɣendžək jəmalnə šinđžət* «négy leány ül egy menyasszonyi fátyol alatt» WICHM. 215. | nyK. *təštäken šinđžüt kər'ütsəpəštə kuɣžän luat kok ədər* «ott ül vaslánczokban a király 12 leánya» RAM. 194. — Az értelem szerinti egyezés alakí egyezést is hozott létre néha, s ekkor a számnév után többes számba került az alany; pl. kP. *kum erɣəštplak kajen koltat oš·βic koč* «három fiuk átmegey a fehér folyón» GEN. 4. | kP. *šəm erɣeβlak tolət* «hét fiú jön» GEN. 27. | kCar. *latkək pirə·šaməč məjən kimaš pečke an dek mie·n salaš tünə·ləč* «zwölf wölfe kamen zum spundloch des fasses, wo ich drinn lag, und fingen an ihr wasser zu lassen» PORK. 11. (Vö. még: kP. *kajat, kajat, mien šuet kum izəšt·plak teke* «mennek, mennek, elérkeznek három bátyjukhoz» GEN. 33.)

194. kCar. *nemnan kočšas jüšas kində·šinžalžə* «az az étel és ital (tkp. kenyér-só), a mit enni s inni akarunk» PORK. 58. | *ikana küšə kində·šinžalžə denə* «az egyszerre sültött kenyérral (és sóval)» PORK. 57. | kP. *ümbalanže, jəmalanže nalon, cien kideš jolešəže* «fölső és alsó ruháját vevén, kezére lábára húzván» GEN. 60.

198. nyK. *maɣən təštə šämən təmdən* «mi dolgotok van itt» RAM. 128.

201. jegyz. kCar. *βo·štəldəmə kuɣžə·n ü·dər* «a király-leány, a ki sohasem nevetett» PORK. 3.

221. kUr. *šuk-at kornəm koštəm* «sok úton jártam» WICHM. 239. | kCar. *me alat ureməmət lektən šun onə ul ə·lə* «elindulásunkkor nem jöttünk az Alat-utczához» PORK. 11. | kCar. *tudə tičmaš ü·βočkəžəm iktəžat tolə, torɣajəš, βešəžat tolə, torɣajəš* «zu jenem fasse voll von butter kam der eine und bot darauf, auch ein anderer kam und handelte» PORK. 56. | kCar. *d'üt-d'ümal moɣərem(!) d'üštə toleş, kečəβal-d'ümal*

*moyærem* (!) *šokšə toleš* «északról hideg jön, délről meleg jön»  
 PORK. 51. | kUr. *šuk-at kožlätəm, küβarètəm ertäləm-at*  
 «sok erdőn, hidon át mentem» WICHM. 239. | kP. *nunəm erten*  
*kaja* «elmegy mellettük» GEN. 2. — Vö. még: kUr. *kittəmō*  
*joldəmō, jū məm kumaleš* «kezetlen, lábatlan, hajlong a szent-  
 kép előtt» WICHM. 213.

227. nyK. *manakeš keš* «szerzetesnek menni» RAM.  
 76. | nyK. *perfi i marə šærəškə ožotúnēkeš ken ələn* «egyszer  
 egy ember az erdőbe ment vadászni» (tkp. «vadásznak») RAM.  
 182. | nyK. *roβotúnēkeš pəraš* «munkába állni» (tkp. «munkás-  
 nak menni») RAM. 169. (Az utóbbi a 224. a)-ból törlendő!)

\* \* \*

Helyreigazítás: LX. kötet 426<sub>16</sub> mostoha leány ɔ: menyé |  
 468<sup>22</sup> verik ɔ: verd.

BEKE ÖDÖN.

## Ismeretéseik és bírálatok.

**Ernst Lewy: Zur finnisch-ugrischen Wort- und Satzverbin-  
 dung.** (Göttingen 1911. X+106 l.)

A finnugor nyelvek szó- és mondatfűzésének néhány jelenségé-  
 vel foglalkozik ez a könyv. A szerző az első fejezetben a magyar, az  
 osztják és a votják nyelv vizsgálata alapján finnugor sajtáságnak  
 akarja bizonyítani ezeknek a nyelveknek azt a gyakori jelenségét,  
 hogy a kötőszóval vagy a legtöbbször kötőszó nélkül egymáshoz  
 fűzött, egyforma szerepű mondatrészek közös viszonyragját csak egy-  
 szer teszik ki. Pl. 'Szomjas vagyok, leánykám, bájjaidra: *hibád-, eré-  
 nyed- s minden titkaidra*' (VÖRÖSMARTY: A szomjú). Osztj. *Sar-jiŋ-,*  
*mag-jiŋ-at* 'mit Bier und Met' (az instrumentalis ragja csak a máso-  
 dik szóhoz kapcsolódik). E jelenségnek a magyarozatát a fgr. viszony-  
 ragok nagy függetlenségében látja: szinte önálló életük van, a ma-  
 gyarban személyragozva magukban is megállhatnak.

Ha a szerző figyelembe vette volna a magyar nyelvtörténetnek  
 e kérdésre vonatkozó tanulságait, meggyőződhetett volna arról, hogy  
 az egyenrangú mondatrészeknek ez a kapcsolásmódja nem ősi sa-  
 jtáság, mert a kódexek korában még éppen hogy csak nyomát  
 találjuk; de megfigyelhetjük folytonos előnyomulását bizonyos állandó  
 kapcsolatokban, pl. ma azt mondjuk: *perpatvarral*, de a XVI. század  
 végén még: 'írasztották magokat egymás között való *perekkel és*  
*patvarokkal*' (Kár. Okl. 3: 577). Ilyen eredetű az *idejekorán* is; még  
 FALUDI így írja: *idején korán* (vö. Nyr. 39: 397. s köv.).